

აღმოსავლეთ ევროპის უნივერსიტეტი

ზოგად განათლებაში ეთნიკური აზერბაიჯანელების ჩართულობის
მიზეზები ქვემო ქართლში

მაგისტრანტი: დავით სხირტლაძე

განათლების კვლევებისა და ადმინისტრირების სამაგისტრო პროგრამა

სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია აღმოსავლეთ ევროპის
უნივერსიტეტის

განათლების კვლევებისა და ადმინისტრირების მაგისტრის

აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: პროფესორი შალვა ტაბატაძე

თბილისი, საქართველო

2020

აბსტრაქტი

ამ ნაშრომში მოცემულია მშობელთა ჩართულობის მნიშვნელობა, ბარიერები და უპირატესობები ბავშვის აღზრდაში. საკვლევ კითხვას წარმოადგენს იმის დადგენა თუ არა მნიშვნელობა აქვს მშობელთა ჩართულობას ეთნიკურ აზერბაიჯანელ მოსწავლეებში. კვლევაში გამოვიყენეთ ეპშტეინის მშობელთა ჩართულობის თეორიული ჩარჩო, რომლის შესაბამისადაც აიგო საკვლევ კითხვარი და განხორციელდა კვლევა ეთნიკური აზერბაიჯანელი მშობლების ჩართულობის გავლენისა ბავშვებსა და საგანმანათლებლო პროცესის მიმდინარეობაზე. ნაშრომი მიმოიხილავს მშობელთა ჩართულობის მნიშვნელობას და სარგებელს ეპშტეინის თეორიული ჩარჩოს მიხედვით, რომელიც გულისხმობს: მშობლობის მნიშვნელობის გათვალისწინებას საგანმანათლებლო პროცესებში, კომუნიკაციის როლს, მოხალისეობის ღირებულებას, სახლში დახმარების მნიშვნელობას, სკოლის მართვასა და გადაწყვეტილებების მიღებაში მონაწილეობას, საზოგადოებასთან ურთიერთობის მნიშვნელობას და გავლენას, ასევე მშობელთა ჩართულობას სასწავლო პროცესებში, მის გავლენას აკადემიურ მიღწევებზე და სკოლის მიტოვების საკითხებში.

კვლევაში გამოვიყენეთ თვისებრივი კვლევის მეთოდი, კერძოდ ინტერვიუება, რომლის ფარგლებშიც გამოიკითხა ბოლნისის რაიონის საჯარო სკოლის მოსწავლეები, მათი მშობლები და მასწავლებლები ეპშტეინის ჩარჩოს მიხედვით შემუშავებული კითხვების შესაბამისად.

საკვანძო სიტყვები: მშობელთა ჩართულობა, ბავშვის განათლება, მნიშვნელობა, ბარიერები და შედეგები, ეპშტეინის ჩარჩო, ეთნიკური აზერბაიჯანელი მოსახლეობა.

Abstract

This paper discusses the importance of parental involvement, barriers, and benefits in raising a child. The research question is to determine whether parental involvement in ethnic Azerbaijani students is important. In the study, we used the theoretical framework of Epstein's parental involvement, according to which a research questionnaire was constructed and a study was conducted on the impact of ethnic Azerbaijani parental involvement on children and the educational process. The paper reviews the importance and benefits of parental involvement according to Epstein's theoretical framework, which includes: the importance of parenting in educational processes, the role of communication, the value of volunteering, the importance of home help, school management and decision-making, public relations involvement and learning processes. Its impact on academic achievement and school dropout issues.

In the study, we used a qualitative research method, namely interviewing, in which Bolnisi District Public School students, their parents and teachers were interviewed according to questions developed according to the Epstein framework.

Keywords: Parental involvement, child education, importance, barriers and benefits, Epstein framework, Ethnic Azerbaijani population.

სარჩევი

შესავალი.....	1-4
თავი I	
ლიტერატურის მიმოხილვა.....	5-9
მშობელთა ჩართულობის მნიშვნელობა.....	10-15
მშობელთა ჩართულობაზე საქართველოში ჩატარებული კვლევები.....	15-20
აზერბაიჯანულენოვან მოსწავლეებთან და განათლებასთან დაკავშირებული პრობლემები.....	20-28
თავი II	
კვლევის თეორიული ჩარჩო.....	29-33
კვლევის მეთოდოლოგია.....	33-37
თავი III	
კვლევის შედეგები და მისი ანალიზი.....	38-43
ძირითადი მიგნებები და რეკომენდაციები.....	44-46
გამოყენებული ლიტერატურა.....	47-49
დანართი 1. თვისებრივი კვლევა, კითხვარი.....	50-62

შესავალი

მშობლების ჩართულობა ყოველთვის იყო მასწავლებელ-მოსწავლის სასწავლო აკადემიური ძალისხმევის მნიშვნელოვანი კომპონენტი. მშობლები, რომლებიც სასკოლო საზოგადოების ერთ – ერთ დაინტერესებულ მხარედ ითვლებიან, უზარმაზარ როლს თამაშობენ ბავშვის საგანმანათლებლო გარემოსა და ტრანსფორმაციის პროცესში¹. ამრიგად, უფრო ხშირად უნდა გააცნობიერონ მათი ჩართულობის მნიშვნელობა და გაზარდონ მონაწილეობის ინტენსივობა ან მოცულობა საგანმანათლებლო პროცესებში. ბევრი მშობელი, რომელთა შვილები ამჟამად სკოლაში არიან ჩარიცხულნი, ხშირად აქტიურობენ შვილების საკლასო ოთახში დახმარებისთვის, მუდმივად ურთიერთობენ მათი შვილების მასწავლებლებთან, ეხმარებიან საშინაო დავალებებში, ეწევიან სასკოლო პროექტებს და განიხილავენ მათი შვილების ინდივიდუალურ აკადემიურ სიძლიერესა და სისუსტეებს მასწავლებლებთან. სამწუხაროდ, არსებობენ მშობლები, რომლებიც არც თუ იშვიად არიან, საკმაოდ პასიურები თავიანთი შვილების განათლებაში. ზოგი მათგანი პირდაპირ არ არის ჩართული. სამწუხაროდ, ზოგიერთ მშობელს აშკარად აქვს გამოხატული დამოკიდებულება „მე არ ვუფრთხილდები“. ისინი არჩანან სკოლის შენობაში და არ ერთვებიან იმ სასურველ მიზნებში, სადაც მათი შვილები ემზადებიან ცხოვრებისათვის რაც მათ ყველაზე მეტად სჭირდებათ².

არსებობს მრავალი კვლევა³ მშობლების ჩართულობისა და მისი დადებითი ეფექტების შესახებ, რომლებიც მრავალი წლის განმავლობაში მიმდინარეობდა.

¹ Kathlene Joy Caño, Mary Grace Cape, Jacient Mar Cardoso, Carolyn Miot, Gee Rianne Pitogo, Cherrie Mae Quinio, Jewish Merin (Co-Author). „PARENTAL INVOLVEMENT ON PUPILS' PERFORMANCE: EPSTEIN'S FRAMEWORK

² Ibid

³ Saracostti, Laura Lara and Mahia. „Effect of Parental Involvement on Children's Academic Achievement in Chile.“ *BRIEF RESEARCH REPORT ARTICLE*, 27 June 2019.

აღნიშნული კვლევების საფუძველზე დასტურდება, რომ მშობელთა ჩართულობის რელევანტურობა განპირობებულია მასწავლებელთან მშობლის ძლიერი პარტნიორობითა და აქტიური კომუნიკაციით.

დოქტორ ჯოის ეპსტეინი მხარს უჭერს მშობელთა ჩართულობის მნიშვნელობას და აღნიშნავს, რომ მშობლების ჩართულობა უნდა სცდებოდეს სკოლასა და სახლს, რაც გამოიხატება მისი აქტიური ჩართულობით, რითიც მოუწოდა ოჯახებს, სკოლებსა და საზოგადოებებს მშობელთა ჩართულობის მნიშვნელობის გააზრებისაკენ⁴. მშობელთა ჩართულობის ჩარჩოების ექვსივე ფორმატში ეპსტეინი გულისხმობს, რომ მშობლები, რომლებიც ინფორმირებულნი უნდა იყვნენ და ჩართულნი თავიანთი შვილების საგანმანათლებლო პროცესებში, ისინი გავლენას იქონიებენ შვილების დამოკიდებულებაზე განათლების ხარისხზე და მათ შესრულებაზე.

“2002 წლის ეროვნული აღწერის საფუძველზე, აზერბაიჯანელები ქმნიან საქართველოს უდიდეს ეთნიკური უმცირესობების ჯგუფს, მთლიანი მოსახლეობის 6.5%”⁵. აზერბაიჯანელები ცხოვრობენ თბილისში, შიდა ქართლისა და კახეთის რეგიონებში, მაგრამ მათი უმეტესი ნაწილი კომპაქტურად ცხოვრობს ქვემო ქართლის რეგიონში, კერძოდ კი მარნეულში, დმანისში, ბოლნისში, გარდაბანში, წალკაში, თეთრიწყაროში და რუსთავში. ამ რეგიონებში ინტეგრაციის პრობლემები საკმაოდ აშკარაა. პოლიტიკური ნიშნით წარმოდგენა და ქართულ ენაზე საუბრის შეუძლებლობა პრობლემის ერთ – ერთი მნიშვნელოვანი მიზეზია.

⁴Kathlene Joy Caño, Mary Grace Cape, Jacient Mar Cardosa, Carolyn Miot, Gee Rianne Pitogo, Cherrie Mae Quinio, Jewish Merin (Co-Author). „PARENTAL INVOLVEMENT ON PUPILS' PERFORMANCE: EPSTEIN'S FRAMEWORK.“ *The Online Journal of New Horizons in Education* , October 2016.

⁵ირინეოსეფაშვილი- მკვლევარი, ლიაწულაძე- აკადემიური ხელმძღვანელი. *აზერბაიჯანელთა მიმართ ქართველთა დამოკიდებულებების შესწავლა*. თბილისი: საზოგადოებრივი მეცნიერებათა ცენტრი, 2013.

ბოლნისის მუნიციპალიტეტი ქვემო ქართლის რეგიონულ ადმინისტრაციულ ერთეულს წარმოადგენს, რომელიც მდებარეობს ცენტრალურ ნაწილში. “საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის უახლესი მონაცემების მიხედვით ბოლნისის მუნიციპალიტეტის მოსახლეობა შეადგენს- 53 590 კაცს, ხოლო თავად მუნიციპალიტეტის ფართობი წარმოადგენს - 804,0 კვ. კმ-ს”⁶. “ბოლნისის მუნიციპალიტეტიში მცხოვრები მოსახლეობის 63,4 %-ს წარმოადგენს ეთნიკური აზერბაიჯანელი მოსახლეობა. ბოლნისის მუნიციპალიტეტში 10 წლის და უფროსი ასაკის 46 212 კაცი ცხოვრობს, მათგან 12.6 პროცენტს მიღებული აქვს უმაღლესი (ბაკალავრის, მაგისტრის ან დოქტორის ხარისხი) განათლება. საქალაქო დასახლებებში უმაღლესი განათლების მქონე მოსახლეობის წილი 24.6 პროცენტია, ხოლო სასოფლო დასახლებებში – 8.5 პროცენტი”⁷. ბოლნისის მუნიციპალიტეტში არსებობს 57 ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლა და 1 საშუალო პროფესიული სასწავლებელი⁸. როგორც უკვე ავღნიშნეთ ბოლნისის მუნიციპალიტეტი გამოირჩევა ეთნიკური აზერბაიჯანელი მოსახლეობის სიმრავლით. სამწუხაროდ მუნიციპალიტეტში ეთნიკური აზერბაიჯანელი მოსახლეობისათვის მწვავედ დგას სახლემწიფო ენის ცოდნის პრობლემა, რაც თავისთავად შემაფერხებელი ფაქტორია საგანმანათლებლო პროცესების. ეს ყოველივე უკავშირდება გატარებული განათლების პოლიტიკის სისუსტეს. სკოლებში არსებული დაბალი სწავლების ხარისხი გარკვეულწიად არის დემოტივატორი მოსწავლეებისათვის, რის გამოც ფიქსირდება სკოლების ადრეული მიტოვების ფაქტები. არსებული პირობების ფარგლებში ბოლნისში არსებული საგანმანათლებლო დაწესებულებების მცდელობის მიუხედავად, მაინც ვაწყდებით რიგ პრობლემურ საკითხებს ეთნიკურ აზერბაიჯანელ

⁶ცენტრი, ადამიანის უფლებების სწავლებისა და მონიტორინგი. „ბოლნისის მუნიციპალიტეტში არსებული პრობლემების და გამოწვევების შეფასების ზოგადი დოკუმენტი.“ 11 დეკემბერი 2019.

⁷ Ibid

⁸ www.bolnisi.gov.ge

მოსწავლელთან. სწორედ აქედან გამომდინარე იკვეთება მშობლის ჩართულობის მნიშვნელობა და გავლენა. იმისათვის, რომ ეთნიკურმა აზერბაიჯანელმა მოსწავლეებმა შეძლონ სრულფასოვანი განათლების მიღება მნიშვნელოვანია, თავად მშობლებიც აქტიურად ჩაერთონ და მიიღონ მონაწილეობა როგორც საგანმანათლებლო პროცესების მიმდინარეობაში, ასევე იმ რეფორმების გატარებაშიც, რაც ხელს შეუწყობს როგორც საგანმანათლებლო პროცესების მსვლელობას, ასევე საზოგადოებრივ ინტეგრირებას.

ლიტერატურის მიმოხილვა

ტერმინი „მშობლების მონაწილეობა“ ფართოდ გამოიყენება ამ მოხსენებაში. იგი მოიცავს რამდენიმე განსხვავებული ფორმით მონაწილეობას განათლებასა და სკოლებში. მშობლებს შეუძლიათ ხელი შეუწყონ თავიანთი შვილების სასკოლო დავალებების შესრულებაში, რომ დაესწრონ სასკოლო აქტივობებს და უპასუხონ სკოლის ვალდებულებებს (მაგალითად, მშობელი-მასწავლებლის კონფერენციები). მათ შეუძლიათ უფრო მეტად ჩაერთონ თავიანთი შვილების საგანმანათლებლო პროცესებში, სკოლების მუშაობის გაუმჯობესებაში - ასევე წაახალისონ, დაეხმარონ სათანადო სასწავლო დროისა და ადგილის მოწყობაში, შეიმუშაონ სასურველი ქცევის მოდელირება, მონაწილეობა მიიღონ საშინაო დავალებების მონიტორინგში და შვილების აქტიურად მომზადებაში.⁹ მშობლებს შეუძლიათ მონაწილეობა მიიღონ შვილების სწავლაში, გახდნენ სკოლის სამეურვეო საბჭოს წევრები, დაინტერესდნენ ბავშვების აკადემიური მოსწრებით, აჩვენონ თავიანთი დამოკიდებულება მშობლების შეხვედრების დროს, რათა უკეთ გააცნობიერონ თავიანთი ბავშვების საქმიანობა. მშობლებს ასევე შეუძლიათ მონაწილეობა მიიღონ მასწავლებლებთან ერთად საგნების მეთვალყურეობის პროცესში, რათა განსაზღვრონ ის სფეროები, სადაც მათი ბავშვები გამოწვევების წინაშე დგანან. მშობლების ჩართულობა მნიშვნელოვანი ელემენტია განათლებაში და ის მიიღწევა სახლსა და სკოლაში მშობლების ჩართულობით, მაგალითად, ბავშვის მოსმენა კითხვის დროს, დავალებების შესრულებაზე თვალყურის დევნება, მათ ეხმარება საშინაო დავალების შესრულებაში. ასევე ისეთ საქმიანობაში, რომელიც მოიცავს მშობლების

⁹Wikelund, Kathleen Cotton and Karen Reed. „Parent Involvement in Education.“ *School Improvement Research Series*.

შეხვედრებზე დასწრებას და საგანმანათლებლო სემინარებს. ამ პრაქტიკით მშობლები მეტად ინფორმირებული არიან საკუთარი შვილის შესაძლებლობების და უნარის შესახებ.

მშობლის ჩართულობა სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია ბავშვების სამომავლო ინტერესების, რწმენისა და მოტივაციის ჩამოყალიბებაში. მშობლების როლი შვილების სკოლისადმი და საგანმანათლებლო პროცესებისადმი დამოკიდებულებისა და მოტივაციის ფორმირებაში უმნიშვნელოვანესია ადრეული ბავშვობის ასაკიდანვე¹⁰. ირუკამ და ბარბარინმა და აიკენსმა (2008) აღნიშნეს, რომ მშობლები და ოჯახები ყველაზე მნიშვნელოვან ნაწილად ითვლებიან, ბავშვების განვითარების ადრეულ ეტაპზე. მიზეზი, რის გამოც მშობლები ყველაზე მნიშვნელოვნებად ითვლებიან თავიანთი შვილების ადრეულ და გვიანდელ ცხოვრებაში, არის ის, რომ ბავშვები აკვირდებიან და სწავლობენ მათგან. იმის გამო, რომ თითოეული მშობელი უზრუნველყოფს სხვადასხვა გამოცდილების გაზიარებას სახლში, ეს ყოველივე თითოეული ბავშვის დაკვირვების საგანია, რის გამოც ყალიბდება გარკვეული შეხედულებები გარესამყაროზე და მშობლების ყველა ეს ქცევა იწვევს სხვადასხვა დამოკიდებულების განვითარებას საგანმანათლებლო პროცესების შესახებ¹¹. შინ უფრო პოზიტიური საგანმანათლებლო გამოცდილების უზრუნველსაყოფად, მშობლებმა უნდა მიიღონ ინფორმაცია იმის შესახებ, თუ როგორ მოქმედებს მათი მონაწილეობა შვილების საგანმანათლებლო უნარებსა და ცოდნაზე. ფრიდელმა, კორტინომ, ტერნერმა და მიდგლიმ¹² აღნიშნეს, რომ

¹⁰ Kathlene Joy Caño, Mary Grace Cape, Jacient Mar Cardosa, Carolyn Miot, Gee Rianne Pitogo, Cherrie Mae Quinio, Jewish Merin (Co-Author). „PARENTAL INVOLVEMENT ON PUPILS' PERFORMANCE: EPSTEIN'S FRAMEWORK

¹¹ Gross, Woods, & Schweingruber. „Mathematics learning in early childhood: Paths toward excellence and equity.“ 2009.

¹² Friedel, Cortino, Turner, and Midgley-Changes in Efficacy Beliefs in Mathematics Across the Transition to Middle School: Examining the Effects of Perceived Teacher and Parent Goal Emphases

მშობლების ჩართვა მრავალი და მრავალფეროვანი გზით არის სასიცოცხლო პარამეტრი ბავშვების სასწავლო მიღწევების გაზრდისთვის.

განათლება იწყება სახლში. ბავშვების სოციალიზაციისა და აღზრდის პასუხისმგებლობა მშობლებსა და სკოლებს შორის საერთო ვალდებულებაა. იმისათვის, რომ ბავშვმა მიაღწიოს აკადემიურ მიღწევას, მშობლები უნდა იყვნენ ჩართულნი და მონაწილეობდნენ სასწავლო პროცესში. რაც უფრო მეტია მშობელთა ჩართულობა, მით უფრო მეტი მოსწავლე შეიძლება გახდეს საზოგადოების ნაყოფიერი წევრი. მშობელთა ჩართულობა გავლენას ახდენს საგანმანათლებლო პროცესებზე. კვლევის მიზანია შეამოწმოს მშობლების მონაწილეობის გავლენა განათლებაში და მათი შვილის განათლებაში მშობლების მონაწილეობის მასშტაბები. სახლიდან დაწყებით სკოლაში გადასვლა შეიძლება სტრესული გამოცდილება იყოს ბავშვისათვის. დაწყებითი სკოლის მოსწავლეები გადადიან თავიანთი ცხოვრების იმ ეტაპზე, როდესაც ფსიქოლოგიური, ემოციური, კოგნიტური და სოციალური მახასიათებლები იწყებენ ცვლილებას¹³. ამ დროის განმავლობაში, მშობლების ჩართულობა და მხარდაჭერა უმნიშვნელოვანესია მათი აკადემიური მიღწევებისთვის. (ბრაიანი (2005 წ.) განათლება საზოგადოებისთვის აუცილებელი და მნიშვნელოვანია. განათლება, ზრდის ცოდნას და გააზრების უნარს. მნიშვნელოვანია ადამიანური რესურსის განვითარებისთვის და ინდივიდის უკეთესი ცხოვრებისათვის. ამრიგად, მშობლების განათლება და მათი ეკონომიკური მდგომარეობა გადამწყვეტი ელემენტია მოსწავლეთა საგანმანათლებლო პროცესებისა და მისი შედეგებისთვის. ეკონომიკა ინტეგრირებულ როლს ასრულებს ამ საგანმანათლებლო პროცესებში საერთაშორისო მასშტაბით, მშობლების მონაწილეობა სკოლაში უკვე დიდი ხანია გამოირჩევა, როგორც მნიშვნელოვანი და პოზიტიური ცვლადი ბავშვთა აკადემიური და სოციალურ-ემოციური განვითარების საკითხში. ოჯახსა და სკოლას შორის - დადებითად შეუწყობს ხელს ბავშვის სოციალურ-ემოციურ და შემეცნებით

¹³Achievement, The Impact of Parental Involvement on Academic. „Cole, Sylvia A.“ *ProQuest LLC, Ph.D. Dissertation, Northcentral University, 2017.*

განვითარებას. ემპირიულმა დასკვნებმა აჩვენა დადებითი კავშირი მშობელთა მონაწილეობის გავლენისა განათლებაში და აკადემიურ მიღწევებს შორის, ბავშვების თვითშეფასების გაუმჯობესებასა და მათ აკადემიურ მოსწრებაზე ასევე სკოლაში დასწრების გაუმჯობესებაზე.

მნიშვნელოვანი ყურადღება ექცევა საერთაშორისო მასშტაბით მშობელთა ჩართულობის გავლენას, განსაკუთრებით მათემატიკური მიღწევების საკითხში.

2018 წელს ინდოეთში ჩატარებულმა კვლევამ მშობელთა ჩართულობის გავლენისა მოსწავლის მათემატიკურ მიღწევებზე, აჩვენა რამდენიმე კონკრეტული ფაქტორი, რომლებიც მნიშვნელოვან როლს ასრულებენ ბავშვების მათემატიკური მიღწევის გაზრდაში: მშობელთა მისწრაფებები, მშობელი-ბავშვის კომუნიკაცია, ოჯახის სტრუქტურა და მშობლების მონაწილეობა და მისი მნიშვნელობა სასკოლო საქმიანობაში¹⁴. ამ კვლევის მიზანია მშობლების ჩართულობის გავლენის შესწავლა საშუალო სკოლის მოსწავლეების აკადემიურ მიღწევებზე მათემატიკაში. ფოკუს ჯგუფი მოიცავს 9 – ე კლასის ყველა სტუდენტს, რომლებიც ჩაირიცხნენ ასამის კარბი ანგლონგის რაიონში მდებარე საშუალო სკოლებში. კვლევისთვის შერჩეულია ნიმუშის კვლევის მეთოდი. ამ კვლევაში მონაწილეობდა 900 მოსწავლე, რომლებიც სწავლობენ 30 საშუალო სკოლაში. კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ მშობლების სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს მათი შვილების აკადემიურ მიღწევებზე მათემატიკაში. მშობელთა უმაღლესი საგანმანათლებლო დონე ყველაზე გავლენიანი ფაქტორია სკოლის მოსწავლეების მათემატიკის მიღწევებზე და მშობლების საქმიანობა გავლენას არ ახდენს მისი შვილის აკადემიურ მიღწევებზე მნიშვნელოვნად.

¹⁴ Ashim Bora, Sahin Ahmed. „EFFECTS OF PARENTAL INVOLVEMENT ON SECONDARY SCHOOL STUDENTS' MATHEMATICS ACHIEVEMENT IN ASSAM, INDIA.“ July 2018.

მნიშვნელოვან ინფორმაციას იძლევა 2014 წელს სარა დანიელ ჯონსონის მიერ ჩატარებული კვლევა მშობლეთა ჩართულობის გავლენის შესახებ მოსწავლეების მიერ მათემატიკურ მიღწევებში. კვლევა ჩატარდა იმის გასაგებად, თუ როგორ უნდა გამოავლინოთ და გამოვიკვლიოთ ის ფაქტორები, რომლებიც გავლენას ახდენს მშობლების ჩართულობასა და საშუალო სკოლის მოსწავლეების მათემატიკის მიღწევებზე. კვლევა ჩატარდა შერეული კვლევის მეთოდით. კვლევის შედეგებმა ამცვენა, რომ მნიშვნელოვანია მშობლები უფრო მეტი პასუხისმგებლობით მოეკიდონ საკუთარი შვილების განათლების საკითხებს, განსაკუთრებით მათემატიკური სწავლებს მიმართულებით, რათა გაიზარდოს მათი შვილების პასუხისმგებლობა საგნის და ზოგადსაგანმანათლებლო საკიტხების მიმართ¹⁵.

2006 წელს თურქეთში იბრაჰიმ დემირის, სერპილ კილიჩ დეპრენის მიერ ცატარებულმა კვლევამ¹⁶ აჩვენა, რომ სტუდენტებს, რომელთა მშობლები არიან განათლებული ისინი უფრო მეტ წარმატებას აღწევდნენ მათემატიკაში, ვიდრე მათი თანატოლები, რომელთა მშობლები ნაკლებად იყვნენ განათლებული და ნაკლებად ჰქონდათ შეხება მათემატიკურ მიმართულებებთან. ამის მიზეზია ის, რომ მაღალკვალიფიციურმა მშობლებმა იციან სწავლის მოთხოვნები და ქვთ შესაძლებლობა უზრუნველყონ საუკეთესო საგანმანათლებლო გარემო შვილებისთვის¹⁷. მშობლებს შეუძლიათ გაზარდონ თავიანთი შვილების მათემატიკური ცოდნისა და უნარების განვითარების პოტენციალი, მაღალი მოლოდინების დაწესებით და სტიმულირების გარემოს უზრუნველყოფით და

¹⁵ Johnson, Sarah Danielle. „EFFECTS AND PERCEPTIONS OF PARENTAL INVOLVEMENT ON THE MATHEMATICAL ACHIEVEMENT OF STUDENTS IN A STEM COURSE: A MIXED-METHODS STUDY.“ 2014.

¹⁶Demir, Kilic and Unal. „Effects of students' and schools' characteristics on mathematics achievement: Findings from PISA 2006.“ 2010.

¹⁷Alomar1, Bader O. „Personal and family paths to pupil achievement.“ *University of Kuwait, Kuwait*, September 2006.

მშობლების სოციალურ-ეკონომიკური სტატუსის კორელაციაშით ბავშვის საგანმანათლებლო მიღწევებთან.

მშობელთა ჩართულობის მნიშვნელობა

მშობელთა ჩართულობა გულისხმობს სიტუაციას, როდესაც მშობლები უშუალოდ მონაწილეობენ თავიანთი შვილების განათლების პროცესში. ისინი მონაწილეობენ მასწავლებლებთან ერთად საგანმანათლებლო პროცესებში და ასრულებენ თავიანთ მშობლის მოვალეობებს, რათა დახმარება გაუწიონ შვილებს სწავლის პროცესში, რამდენადაც მათ ეს შეუძლიათ. მშობლების მიერ შვილებთან სწორი კომუნიკაცია, მათთან ჯანმრთელი ურთიერთობის დამყარება, წახალისება, სწავლება, ხელმძღვანელობა აუცილებელი ფაქტორია მოსწავლის აკადემიური მიღწევების გაუმჯობესებისათვის.

რატომ უნდა ჩაერთონ მშობლები შვილის აღზრდაში? ძირითადად, მშობლების მონაწილეობა ბავშვის სწავლის პროცესში წარმატების მისაღწევად ბევრ შესაძლებლობას იძლევა. ბავშვთა კეთილდღეობის ცენტრის (2010) თანახმად, მშობლების მონაწილეობა მათი შვილების სწავლაში არა მხოლოდ აუმჯობესებს ბავშვის ზნეობას, დამოკიდებულებას და აკადემიურ მიღწევებს საგნების ყველა სფეროში, არამედ ხელს უწყობს უკეთეს ქცევასა და სოციალური ქცევის კორექტირებას. ამასთან, ნათქვამია, რომ ოჯახის ჩართვა განათლებაში ეხმარება ბავშვებს, რომ გახდნენ ნაყოფიერი, საზოგადოებრივი პასუხისმგებლობის მქონე

წევრები. ეს ნიშნავს, რომ მშობლებს უნდა ვასწავლით შვილების საგანმანათლებლო აღზრდით საკითხებში მონაწილეობა, აქვე აუცილებელია რომ ავლნიშნოთ, რომ სკოლა საკმაოდ აქტიურია მოსწავლეებში ცვლილებების ან განვითარების განხორციელებაში. 10

მშობლების ჩართულობის ზრდასთან ერთად, მათ ეძლევათ საშუალება მასწავლებლებსა და სკოლის ადმინისტრაციასთან ერთად მიიღონ მონაწილეობა განათლების ხარისხის რეფორმის განხორციელებაში¹⁸. მაკ კ. და ჰენდერსონის მიერ ჩატარებულ გამოკვლევაში, (2002), სახელწოდებით "მტკიცებულებების ახალი ტალღა, სკოლის, ოჯახის და საზოგადოების გავლენა სტუდენტთა მიღწევებზე", ავტორები აცხადებენ, რომ "მოსწავლეთა უმეტესობა ყველა დონეზე - დაწყებითი, საშუალო და მაღალკლასებში - სურთ, რომ მათი ოჯახები უფრო მეტად იყვნენ ჩართულნი სწავლის შესახებ და სურთ აქტიური როლი შეასრულონ სახლსა და სკოლას შორის კომუნიკაციის საქმეში.¹⁹ გარდა ამისა, კვლევა აღნიშნავს, რომ როდესაც მშობლები რეგულარულად მიდიან სკოლაში, ეს აძლიერებს ბავშვის ხედვას, იმის შესახებ, რომ სკოლა და სახლი არის დაკავშირებული და რომ სკოლა არის მისი განუყოფელი ნაწილი მთელი ოჯახის ცხოვრებაში. კვლევამ აჩვენა, რომ მშობლების მონაწილეობა ბავშვების სწავლაში არსებითად დაკავშირებულია მიღწევებთან. გარდა ამისა, კვლევებმა აჩვენა, რომ რაც უფრო ინტენსიურად ახერხებენ მშობლები ჩართულობას შვილების სწავლაში, მით უფრო მაღალია მიღწევების შედეგები. ეს ეხება ყველა სახის მონაწილეობას მშობლების ბავშვების ასაკის მიუხედავად²⁰.

¹⁸Gina Madrigal Sapungan, Ronel Mondragon Sapungan. „Parental Involvement in Child’s Education: Importance,“ *Asian Journal of Management Sciences & Education Vol. 3(2)*, April 2014 .

¹⁹Ibid

²⁰Wikelund, Kathleen Cotton and Karen Reed. „Parent Involvement in Education.“ *School Improvement Research Series*.

მოსწავლეთა მიღწევასა და რეგულირებაზე გავლენას ახდენს მრავალი ადამიანი, პროცესები და ინსტიტუტები. მშობლები, ფართო ოჯახი, თანატოლები, სამეზობლო გარემო, სკოლები და სხვა ორგანოები (მაგალითად, ეკლესიები, კლუბები) ყველაფერში გავლენას ახდენს ბავშვების პროგრესის ჩამოყალიბებაში საკუთარი თვითშეფასებისა და მოქალაქეობისკენ სწრაფვაში. თავად ბავშვები, რა თქმა უნდა, თავიანთი უნიკალური შესაძლებლობებით, ტემპერამენტით და კეთილგანწყობით თამაშობენ მთავარ როლს თავიანთი ქცევის, მისწრაფებებისა და მიღწევების ფორმირებაში და რეფორმირებაში²¹.

მნიშვნელოვანია, რომ მშობლებმა განახორციელონ ისეთი სახის ჩართულობები, როგორცაა მშობელთა ჯგუფში მონაწილეობის გაზრდა, რაც მოიცავს²²:

- 1) ბავშვებთან მიზნების დასახვას და ამ მიზნების მიღწევას ერთობლივად
- 2) ბავშვების აკადემიური ქულების წვდომას და გამოყენება მათი კვალიფიკაციის ამაღლების უზრუნველსაყოფად;
- 3) მშობლების პორტალტის ხშირად დათვალიერება (ან რომელ საკომუნიკაციო ინსტრუმენტსაც იყენებს მათი სკოლა);
- 4) ბავშვთა მასწავლებლებთან ურთიერთობის განვითარება და მათთან კონტაქტის შენარჩუნება ხშირად.

ჩართულობის ყველაზე მნიშვნელოვანი სახეა ის, რასაც მშობლები აკეთებენ სახლში. მონიტორინგის, მხარდაჭერისა და ადვოკატირების გზით, მშობლებს შეეძლება ისეთი მიდგომები შეიმუშავონ რაც უზრუნველყოფს მათ შვილებს წარმატების მიღწევის ყველა შესაძლებლობას.

²¹Abouchaar, Professor Charles Desforges with Alberto. "THE IMPACT OF PARENTAL INVOLVEMENT PARENTAL SUPPORT AND FAMILY EDUCATION ON PUPIL ACHIEVEMENT AND ADJUSTMENT A LITERATURE REVIEW." *swpartment of education and skills*, june 2003.

²² THORNTON, LILY ESKELSEN GARCÍA AND OTHA. „The Enduring Importance of Parental Involvement .“ NOVEMBER 18, 2014 • 9:47AM.

პოლ მუტოდის-ის კვლევაში ²³ “მშობელთა მონაწილეობის გავლენა მოსწავლეებისშესრულებაზე” შეისწავლის სამხრეთ აფრიკის საშუალო სკოლის მაგალითს. ამ კვლევის მიზანი იყო იმის დადგენა, თუ როგორ მოქმედებს მშობელთა ჩართულობა სამხრეთ აფრიკის სკოლებში მოსწავლეთა აკადემიურ მოსწრებაზე. ლიტერატურა ხშირად ირწმუნება, რომ მშობლების ჩართულობა იწვევს უკეთესი აკადემიური მოსწრების მიღწევას, ვიდრე იმ შემთხვევაში, როცა მშობლები არ არიან ჩართულნი. კვლევის მიზანი იყო იმის გარკვევა, არსებობს თუ არა ეს ურთიერთობა სამხრეთ აფრიკის საშუალო სკოლებში. კვლევაში გამოყენებულია რაოდენობრივი კვლევის მიდგომა. მონაცემები შეკრებილია კითხვარის გამოყენებით, რომელიც 114 სტუდენტის, მშობლისა და ადმინისტრირაციის სათვის იყო განკუთვნილი. მთავარი დასკვნებია, რომ ყველა მშობელი, ვინც ჩართულია და ძალიან აქტიურად მონაწილეობს მათი შვილების განათლებაში, მათ დიდი მოლოდინები აქვთ შვილების განათლებისა და მათი აკადემიურ შესულებაზე. კვლევაში გამოკვეთილია მშობლების ჩართულობის კონსტრუქციები: მშობლის და მასწავლებლის კომუნიკაცია, სახლისა და ოჯახის დახმარება და ა.შ კვლევისფარგლებში გამოიკვეთა, რომ ოჯახის მხარდაჭერა ყველაზე მნიშვნელოვანი ფაქტორია, რომელიც განსაზღვრავს მოსწავლის საქმიანობას. მშობლების უმეტესობა თვლის, რომ კარგი ურთიერთობა აქვთ ბავშვის მასწავლებლებთან და სკოლასთან. ბავშვების საშინაო დავალებაში ჩართულობა მნიშვნელოვანია თითოეული მშობლის მხრიდან და ისინი ეხმარებიან შვილებს საშინაო დავალებებში. ამრიგად, შეიძლება დავასკვნათ, რომ

²³Mutodi, Paul. „The Impact of Parental Involvement on Student Performance: A Case Study of a South African Secondary School.“ *Mediterranean Journal of Social Sciences*, May 2014.

შვილების განათლებასთან ერთად, მშობლებმა დადებითად იმოქმედეს მოსწავლეთა აკადემიურ მიღწევებზე²⁴.

2016 წელს ნაჰიდის, არშადისა და ლატიფის მიერ ჩატარდა კვლევა²⁵ მშობელთა ჩართულობის შესახებ და მათ გავლენაზე ბავშვების აკადემიურ მიღწევებზე. კვლევის მიზანი იყო გაერკვია, თუ რა გავლენას ახდენენ მშობლები თავიანთი შვილების აკადემიურ მიღწევებზე. კვლევის პირველი მიზანი იყო, გარკვევა მშობლების ჩართულობის მათი შვილების საგანმანათლებლო საქმიანობაში, რომლებიც სწავლობენ საშუალო დონეზე. მეორე იყო საშუალო საფეხურზე სწავლის სტუდენტთა აკადემიური მიღწევის დონის გაცნობა. მესამე იყო მშობელთა ჩართულობასა და საშუალო სკოლის სტუდენტთა მიღწევის დონეს შორის გარკვევა. წინამდებარე კვლევა ჩატარდა პაკისტანში რაულპინდის რაიონში. კვლევაში ფოკუსს ჯგუფსწარმოადგენდნენ მე-10 კლასის 120 მოსწავლე. მარტივი შემთხვევითი შერჩევის ტექნიკის საშუალებით, ოთხი სკოლა შეირჩა კვლევის ნიმუშად. კვლევის ინსტრუმენტად გამოყენებულ იქნა მშობლების ჩართულობის დახურული კითხვარი. სტუდენტთა მიღწევის დონის დასადგენად გამოყენებული იქნა მე-9 კლასის შედეგი. სტატისტიკური ანალიზისთვის გამოყენებული იქნა კორელაცია, რათა გაერკვია ურთიერთობა მშობელთა ჩართულობასა და მოსწავლეთა მიღწევებს შორის. რეგრესიული ანალიზი იქნა გამოყენებული, იმის გასარკვევად თუ რა გავლენას ახდენს მშობელთა ჩართულობა მოსწავლეთა აკადემიურ მიღწევებზე. კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ მშობელთა ჩართულობამნიშვნელოვან გავლენა მოახდინას ახდენს ზოგად მოსწავლეთა მიღწევის დონეზე. აქედან გამომდინარე, კვლევის

²⁴Mutodi, Paul. „The Impact of Parental Involvement on Student Performance: A Case Study of a South African Secondary School.“ *Mediterranean Journal of Social Sciences*, May 2014.

²⁵Fauzia Naheed, Muhammad Arshad Dahar and Aabida Lateef. „IMPACT OF PARENTAL INVOLVEMENT ON ACADEMIC ACHIEVEMENT OF THE STUDENTS AT SECONDARY LEVEL.“ *Division of Continuing Education, PMAS Arid Agriculture University, Rawalpindi, Pakistan*, 2016.

შედეგებიდან დადასტურდა, რომ მშობლების ჩართულობა მნიშვნელოვან როლს თამაშობს მათი შვილების აკადემიურ მიღწევებში²⁶.

მშობელთა ჩართულობაზე საქართველოში ჩატარებული კვლევები

საქართველოში ხორციელდება ისეთი კვლევები და პროგრამები, რომლებიც მიმართულია მშობლების სწავლის პროცესში ჩართულობისაკენ, რაც დადებითად აისახება ბავშვებზე, ოჯახებზე და სასკოლო თემებზე მშობელთა ჩართულობის მხრივ არსებულ მდგომარეობასთან დაკავშირებით 2012²⁷ წელს საქართველოში დაწყებითი განათლების პროექტის (G-PriEd) ფარგლებში ადგილობრივი და საერთაშორისო ექსპერტების მონაწილეობით ჩატარდა კვლევა. კვლევის მიზანს წარმოადგენდა გამოკითხულიყო ყველა ის პირი (მასწავლებელი, მოსწავლე, მშობელი, სკოლის ადმინისტრაცია), რომლებიც სასკოლო-საგანმანათლებლო პროცესებში იღებდნენ მონაწილეობას, რათა განსაზღვრულიყო მშობლის ჩართულობის როლი საქართველოში არსებულ სიტუაციაზე დაყრდნობით და არსებული სიტუაციის შესწავლა მშობელთა ჩართულობის მოდელის რეალობაზე მოსარგებად.

ამ კვლევის ფარგლებში შემუშავდა საქართველოში მშობელთა ჩართულობის მოდელი. არსებული მოდელი მორგებულია ქართულ რეალობაზე, და ითვალისწინებს დირექტორებისა და მასწავლებლებისათვის განსაზღვრული ტრენინგურსებს მშობელთა აქტიური ჩართულობის საკიტხებთან დაკავშირებით, სავარჯიშოებს, აქტივობების ბარათებს, რეკომენდაციების გაცმას, რომელიც

²⁶Fauzia Naheed, Muhammad Arshad Dahar and Aabida Lateef. „IMPACT OF PARENTAL INVOLVEMENT ON ACADEMIC ACHIEVEMENT OF THE STUDENTS AT SECONDARY LEVEL.“ *Division of Continuing Education, PMAS Arid Agriculture University, Rawalpindi, Pakistan*, 2016.

²⁷USAID, G-PriEd. "მშობელთა ჩართულობა-რეკომენდაციები დირექტორებისა და მასწავლებლებისათვის ." *თბილისი*, 2015.

დაეხმარება მშობელს უკეთ ჩაერთოს ბავშვის საგანმანათლებლო პროცესებში და აქტიური წვლილი შეიტანოს მის აკადემიურ მიღწევებში.

ზემოთ აღნიშნული საქარველოს დაწყებითი განათლების პროექტი (G-PriEd) დაფინანსებულია აშშ საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს სააგენტოს (USAID) მიერ დაფინანსებული პროექტით. მის მიზანს წარმოადგენს საართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მხარდაჭერა²⁸.

ეს პროგრამა სკოლებს სთავაზობს ინოვაციური ტრენინ პროგრამებს, იმის გათვალისწინებით, რომ მშობელთა აქტიური მონაწილეობა სასკოლო ცხოვრებაში ბავშვის აკადემიური მიღწევების წარმატების გარანტია, ეს პროექტი (G-PriEd)-იხელსშეუწყობს სკოლებს მშობელთა ჩართულობის კომპონენტის განვითარების პროცესში²⁹.

2006 და 2011 წლებში³⁰ საქართველომ მონაწილეობა მიიღო წიგნიერების საერთაშორისო კვლევაში (PIRLS 2011), რომელსაც უძღვებოდა გამოცდების ეროვნული ცენტრის კვლევითი ჯგუფი. კვლევის მიზანი იყო 9-1- წლის მოზარდებში კითხვის უნარის და მასთან დაკავშირებული ფაქტორების შესწავლა. წიგნიერების საერთაშორისო კვლევის (PIRLS – Progress in International Reading Literacy Study)-ის მიზანია შეისწავლოს და შეამოწმოს მოზარდთა წაკითხულის გააზრების უნარი, მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში. კვლევაში გამოყენებული ტესტების მეშვეობით მოწმდება ბავშვების წაკითხულის გააზრების უნარი, თუ როგორ შეუძლია ბავშვს ინფორმაციის გააზრება. აღნიშნული კვლევა კიდევ ერთხელ ადასტურებს იმ მოსაზრებას, რომ მოზარდები, რომლებსაც წიგნიერების განვითარების მხრივ ოჯახის

²⁸USAID, G-PriEd. "მშობელთა ჩართულობა-რეკომენდაციები დირექტორებისა და მასწავლებლებისათვის." *თბილისი*, 2015.

²⁹ Ibid

³⁰ 2011, PIRLS. „კითხვაში მონაწილეობა და მასზე მოქმედი ფაქტორები.“ 2011 წლის ანგარიში.

მიერ აქვთ ხელშეწყობა, ძალიან კარგი მკითხველები არიან და მათი გააზრების უნარი მაღალია. კვლევის შედეგად გამოიკვეთა, რომ კიტხვაში უფრო მაღალი მიღწევები აქვთ იმ მოსწავლეებს, რომელთა ოჯახებშიც წიგნის კითხვის მაღალი ტრადიციაა, რომელთა მშობლებიც ცდილობენ, რომ შვილები ადრეული ასაკიდანვე ჩართონ წიგნიერებასთან დაკავშირებულ აქტივობებში. ოჯახის საგანმანათლებლო რესურსი მნიშვნელოვნად აისახება მოსწავლეთა აკადემიურ მიღწევებზე.

2015 წელს TIMSS-მა ჩაატარა მათემატიკისა და საბუნებისმეტყველო საგნების სწავლისა და სწავლების საერთაშორისო კვლევა³¹. კვლევაში მონაწილეობდა 153 სკოლის 9000-ზე მეტი მოსწავლე. კვლევა შედეგებიდან გამომდინარე სწავლების პროცესში მრავალ პრობლემატურ საკითხს გამოყოფს, რაც დაკავშირებული მოსწავლეების დაბალი აკადემიური მიღწევებით მათემატიკასა და საბუნებისმეტყველო საგნებში და შედეგებიდან გამომდინარე იკვეთება, რომ ქართველი მოსწავლეები არ არიან მზად კონკურენცია გაუწიონ საერთაშორისო ასარეზზე სხვადასხვა ქვეყნის მოსწავლეებს. კვლევაში ასევე იკვეთება მშობელთა ჩართულობის მნიშვნელობა და მშობლის აქტივობის როლი, მოსწავლეთა აკადემიური მიღწევების საკითხში, რათა გაუმჯობესდეს მათი შვილების მიღწევები ზემოთ აღნიშნულ საგნებში.

PIZZA-ს მიერ 2015 წელს საქართველოში ჩატარდა კვლევა საბუნებისმეტყველო მცნიერებების მიმართულებით. კვლევა მიმდინარეობდა ტესტირების ტიპის მეშვეობით. საქართველოში ამ ტესტირების შედეგებით მოსწავლეების ნახევარი (52%) დაბალი მიღწევების ჯგუფში მოხვდა. სწორედ კვლევის შედეგებიდან გამომდინარე მნიშვნელოვანია, რომ მშობლები აქტიურად ადევნებდნენ თვალს ათი

³¹ 2015, TIMSS. „მათემატიკისა და საბუნებისმეტყველო საგნების სწავლისა და სწავლების საერთაშორისო კვლევა.“ 2015.

შვილების საგაკვეთილო მასალის მომზადების საკითხს და თავადაც აქტიურად იყვნენ ჩართულნი ამ პროცესებში.

მზია არაბულის მიერ 2018-19 წელს ჩატარდა პედაგოგიურიპრაქტიკისკვლევა³², სადაც საკვლევ საკითხს წარმოადგენდამშობელთაჩართულობის მნიშვნელობა სასწავლოპროცესში. კვლევის მიზანს წარმოადგენდა იმ პრობლემატური საკითხების იდენტიფიცირება და განსაზღვრა, რაც ხელს უშლის მშობლების ჩართულობას საგანმანათლებლო პროცესებში და დადგინდეს პრობლემის გადაჭრის ოპტიმალური საშუალებები. კვლევის სამიზნეჯგუფის წარმოადგენენმე-3 კლასისმოსწავლეები, მოსწავლეთამშობლები და კლასშიშემსვლელიმასწავლებლები ჩატარებული კვლევის საფუძველზე გამოიკვეთა მშობელთა პასიურობის მიზეზები.ესენია: ა) მშობლების მოუცლელობა, ბ) გადატვირთული დღის რეჟიმი, გ) მშობლები მიჩვეულნი არიან კლასის დამრიგებლის მხრიდან ინიციატივის გამოჩენას. კვლევის ფარგლებში დადგინდა, რომ ოჯახსა და სკოლას შორის ორმხრივი კომუნიკაცია ბავშვის განვითარების ერთ-ერთი მთავარი კომპონენტია და მოითხოვს მშობლის მხრიდან აქტიურ ჩართულობას.

2017 წელს მომზადდა თვისებრივი კვლევის ანგარიში³³ საქართველოს დებატებისა და განათლების ინსტიტუტის მიერ მშობელთა ჩართულობის შესახებ სასწავლო ცხოვრებაში.კვლევაგანხორციელდა"კოალიციაგანათლებაყველასათვისსაქართველოს" ინიციატივითადადაფინანსებით³⁴.პროექტი მიმდინარეობდა 4 თვის განმავლობაში. პროექტის ბენეფიციარებს წარმოადგენდნენ საქართველოში მცხოვრები მოსწავლეები,

³²არაბული, მზია. „მშობელთაჩართულობასასწავლოპროცესში.“

პედაგოგიურიპრაქტიკისკვლევა, 2018-19 სასწ.წელი.

³³ინსტიტუტი, საქართველოსდებატებისადაგანათლების.

„მშობელთაჩართულობასასკოლოცხოვრებაში.“ *თვისებრივიკვლევისანგარიში*, 2017.

³⁴Ibid

მშობლები, ახალგაზრდები და მოსაწავლეები. პროექტის მონაწილეთა რაოდენობა 132 ფოკუს ჯგუფის მონაწილე (11 ფოკუს ჯგუფი) იყო³⁵. კვლევა მიმდინარეობდა თვისებრივი კვლევის მეთოდით. ფოკუს ჯგუფების განაწილება მოხდა რეგიონებისა და დასახლების ტიპის მიხედვით. კვლევის შედეგებიდან გამოიკვეთა, რომ სკოლის ცხოვრებაში მშობლის ცართულობას აქვს არასტრუქტურირებული და სპონტანური ხასიათი, ასევე სკოლის ცხოვრებაში მშობლის ჩართულობა შეიძლება განიხილებოდეს, როგორც კერძო ინიციატივა, ვიდრე ფორმულირებული ქცევითი სტრუქტურა. კვლევის ფარგლებში გამოიხატა არსებული ჩართულობის სახეები მშობლის მხრიდან, ესენია: მშობლის მიერ ბავშვის მეცადინეობის პროცესში ჩართულობით, სასწავლო დაწესებულებებთან ფორმალური ტიპის კომუნიკაციით, ექსკურსიებზე დასწრებიტ და ჩართულობით. კვლევის მიხედვით ყველა სახის მშობლის ჩართულობა ძირითადად არის სპონტანური ხასიათის და წარმოადგენს კერძო ინიციატივებს. მშობლების ჩართულობის შემთხვევები, რომლებიც კვლევის ფარგლებში გამოვლინდა აჩვენებს, რომ ჩართულობის 60% გვხვდება დაწყებითი კლასის მშობლებთან, 40% საბაზო საფეხურზე მყოფი კლასის მშობლებთან და არ დაფიქსირებულა არც ერთი შემთხვევა საშუალო საფეხურის მშობლებთან. საბოლოო ჯამში კვლევის ფარგლებში გამოიკვეთა, რომ ერთის მხრივ მშობლის ჩართულობა დამოკიდებულია მის კეთი ნებაზე, ხოლო სკოლის კეთილ ნებაზე მისცეს მას რაიმე სახის აქტივობის განხორციელების შესაძლებლობა³⁶.

2018 წელს ჩატარდა ³⁷ ააიპ “მშობლები განათლებისთვის” მიერ კოალიცია “განათლება ყველასთვის-საქართველოს” მიერ დაფინანსებული პროექტი “ მშობლების მობილიზება და გაძლიერება” -ს ფარგლებში მოხდა გამოკიტხვა

³⁵ინსტიტუტი, საქართველოს დებატებისა და განათლების.

„მშობელთა ჩართულობას სკოლა ცხოვრებაში.“ *თვისებრივი კვლევის ანგარიში*, 2017.

³⁶Ibid

³⁷განათლებისთვის, ააიპ მშობლები. „მოსაწვლეთა მშობლების სკოლისადმი დამოკიდებულება.“ 2019.

მშობელთა ჩართულობისა და დამოკიდებულების შესწავლის მიზნით ცატარებული გამოკითხვა. გამოკითხვაში მონაწილეობა მიიღო 1 215-მა მშობელმა. კვლევის ფარგლებში გამოიკვეთა ძირითადი მიგნებები³⁸:

- 1) მშობელთა 50%-ს სურს, რომ სკოლასთან ურთიერთობა გახდეს უფრო აქტიური.
- 2) მშობლების უმეტესობა სკოლაში დადის დადის მხოლოდ კვირაში ერთხელ.
- 3) მშობლების სკოლაში ვიზიტი ხორციელდება დედაქალაქში უფრო აქტიურად ვიდრე დიდ ქალაქებში ან სოფლებში.
- 4) განსხვავებული ასაკის შვილების მშობლების ვიზიტი სხვადასხვა მიზეზითა და ინტენზივობით ფიქსირდება.
- 5) მშობლების უმეტესობა იშვიათად მიმართავს ადმინისტრაციას პრობლემური საკითხით.
- 6) გამოკითხულ მშობელთა 66% უირობოდ ენდობა მასწავლებლებს, ხოლო 27% აცხადებს, რომ ენდობა მათ, თუმცა დაკვირვების რეჟიმსაც აწარმოებს.
- 7) მშობლების 52% თავს აქტიურ მშობლად მიიჩნევს, ხოლო 35% თვლის, რომ უფრო აქტიური უნდა იყოს.
- 8) აქტიურო მშობლების 60% ფიქრობს, რომ სკოლაში მათ სიხარულით ელოდებიან, ხოლო პასიური მშობლების 20% თვლის, რომ მათ სკოლაში სიხარულით არ ელოდებიან.

აზერბაიჯანულენოვან მოსწავლეებთან და განათლებასთან დაკავშირებული პრობლემები

საქართველო მულტიეთნიკური ქვეყანაა. მისი მოსახლეობის 15,2%-ს ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენელი ადამიანები შეადგენენ. საქართველოში ძირითადად

³⁸განათლებისთვის, ააიპმშობლები. „მოსაწვლეთამშობლებისსკოლისადმიდამოკიდებულება.“ 2019.

სახლობს ორი დიდი ეთნიკური ჯგუფი , ესენია- სომხები და აზერბაიჯანელები. სომხები შეადგენენ მოსახლეობის 5,7%-ს, ხოლო აზერბაიჯანელები 6,5%-ს ³⁹ . საქართველოს ეთნიკური მრავალფეროვნების საკითხი აქტუალურია ეროვნული განათლების სისტემისათვის და დაკავშირებულია გარკვეულ გამოწვევებთან.

საქართველოს მთავრობამ 2015-2018 წლებში შეიმუშავა სტრატეგია ⁴⁰ რომლის პრიორიტეტულ საკითხს წარმოადგენს ხარისხიანი განათლების მიწოდება ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენელი მოსახლეობისათვის სკოლამდელ ასაკში. მონიტორინგის პერიოდში განხორციელდა რამდენიმე მნიშვნელოვანი ინიციატივა სწორედ ამ მიმართულებით, ესენია:

- (1) საქართველოს პარლამენტმა მიიღო კანონი სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების შესახებ, რომელიც ახლებურად არეგულირებს სფეროს;
- (2) დამტკიცდა სკოლამდელი აღზრდისა და განვითარების სტანდარტი;
- (3) სამინისტრომ შეიმუშავა და განახორციელა სასკოლო მზაობის პროგრამა;
- (4) შეიმუშავდა სკოლამდელი მასწავლებლის პროფესიული განვითარების სისტემა.

აღნიშნული სტრატეგია მოიცავს ეთნიკური, კულტურული, ლინგვისტური მრავალფეროვნების ასახვას. მასწავლებლების მიერ ადგილობრივ ეთნიკურ უმცირესობებისთვის ქართული ენის სწავლების ხელშეწყობას. აღსანიშნავია, რომ ამ სასკოლო პროექტის ფარგლებში აქტიური მონაწილეობა მიიღეს არაქართულ

³⁹ შალვა ტაბატაძე, ნათია გორგაძე. „ეთნიკურ უმცირესობათა სკოლების მასწავლებლების თანაბარი შესაძლებლობების უზრუნველყოფა პროფესიული განვითარებისა და კარიერული ზრდისათვის.“ თბილისი. 2015 წელი.

⁴⁰ ტაბატაძე, შალვა. „სკოლამდელი განათლება-მონიტორინგის ანგარიში, ენა და განათლება-2015-2018.“ 16.01.2019.

ენოვანმა სკოლებმა, სკოლამდელმა დაწესებულებებმა, რის შედეგადაც გაიზარდა ეთნიკური უმცირესობებისათვის პროგრამაზე ხელმისაწვდომობა.

“საქართველოში ადრეული ასაკის ბავშვთა სკოლამდელ დაწესებულებებში ჩართულობის მაჩვენებელი (69,5%) ევროპულ სამიზნე ნიშნულზე (95%) დაბალია. ჩარიცხვის მაჩვენებლები მნიშვნელოვნად დაბალია ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელ ბავშვებში, სოციალურად დაუცველ ბავშვებში და სოფლად (UNICEF, 2018). გაეროს ბავშვთა ფონდის მიერ აღნიშნული ამ ტენდენციის ზუსტი დადასტურებისთვის, მოხდა სტატისტიკური ინფორმაციის დამუშავება და გაანალიზდა ეთნიკური უმცირესობების კომპაქტურად განსახლების რაიონებში სკოლამდელი განათლების ხელმისაწვდომობა ⁴¹”. არსებული სტატისტიკური მონაცემებიდან იკვეთება, რომ ხელმისაწვდომობა საკმაოდ დაბალია ეთნიკური უმცირესობების კომპაქტური დასახლების რეგიონებში. ანალოგიური ვითარებაა მცირე ეთნიკური ჯგუფების შემთხვევაში. მაგალითად კახეთის რეგიონში, ყვარლის რაიონის სოფელი ჩათლისყური, სადაც სკოლამდელი დაწესებულების ალტერნატიული მოდელიც არ ფუნქციონირებდა 2018 წლამდე და ის მხოლოდ 2018 წლიდან ამოქმედდა⁴².

სკოლამდელი განათლების საკითხში ძალიან მნიშვნელოვანია ენობრივი ხელმისაწვდომობა, რაც უფრო მეტად აქტუალურია არაკომპაქტურად დასახლებულ რეგიონებსა და რაიონებში. სკოლამდელი განათლების ასაკში მყოფი ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენელი მოსწავლეებისათვის ენა მნიშვნელოვან ბარიერს ქმნის და ამავე კონტექსტში სერიოზულად დგას არასწორი ენობრივი განათლების პოლიტიკის პრობლემა სკოლამდელი განათლების საფეხურზე. ამის ხელშესაწყობად საქართველოში ფუნქციონირებს არაქართულ ენოვანი სკოლები და სექტორები, რომლებიც სახელმწიფოსაგან იღებენ გაზრდილ ვაუჩერულ დაფინანსებას.

⁴¹ ტაბატაძე, შალვა. „სკოლამდელი განათლება-მონიტორინგის ანგარიში, ენა და განათლება-2015-2018.“ 16.01.2019

⁴² Ibid

შესაბამისად სახლმწიფო უზრუნველყოფს განათლების მირების უზრუნველყოფას სომხურ, აზერბაიჯანულ და რუსულ ენებზე. საქართველოს 2085 სკოლიდან ზუსტად 10% წარმოადგენს არაქართულენოვან სკოლას. კერძოდ აზერბაიჯანული სწავლების ენის სკოლა 80-ია საქართველოს მასშტაბით. რუსულენოვანი 11 ხოლო სომხურ

ენოვანი 117. რაც შეეხება სექტორებს აზერბაიჯანულენოვანია-38, რუსულენოვანი-38 ხოლო სომხურენოვანი-14.⁴³

მნიშვნელოვანია ის საკითხიც, რომ ჩატარებული შიდა შეფასების კვლევების მიხედვით, მოსწავლეთა შედეგები დასახლების ტიპის მიხედვით მნიშვნელოვნად განსხვავდება. კვლევის სტატუსტიკური მონაცემებიდან იკვეთება, რომ არაქართულენოვანი სკოლებისა და სექტორების უმრავლესობა განლაგებულია მაღალმთიანი და სოფლის დასახლებაში (83,8%) და მხოლოდ 16,2 % ქალაქის დასახლებაში. სურათი კიდევ მეტად განსხვავებულია კონკრეტულად სომხურენოვანი და აზერბაიჯანულენოვანი სკოლების განლაგებასთან დაკავშირებით. აზერბაიჯანულენოვანი სკოლების და სექტორების 92,3 % და სომხურენოვანი სკოლებისა და სექტორების 94,6 % სოფლისა და მაღალმთიან დასახლებებში. განლაგების ტიპს ამ შემთხვევაში უდიდესი როლი ენიჭება და გასათვალისწინებელი ფაქტორია პოლიტიკის დაგეგმვისა და განხრიცელებისთვის⁴⁴. საქართველოში არაქართულენოვანი სკოლებსა და სექტორიში 51 250 მოსწავლეა. აქედან 49,2% აზერბაიჯანულენოვანია, 25,0% რუსულენოვანი ხოლო 25,8% სომხურენოვანი.

აქვე მნიშვნელოვანია მასწავლებელთა გადანაწილება არაქართულენოვან სკოლებში.

⁴³ ტაბატაძე, შალვა. „სკოლამდელი განათლება-მონიტორინგის ანგარიში, ენა და განათლება-2015-2018.“ 16.01.2019

⁴⁴ Ibid

„არაქართულენოვანი სკოლის მასწავლებელთა საერთო რაოდენობი 43 % აზერბაიჯანულენოვანი სკოლის მასწავლებლებს შედაგენე, 37,8 % სომხურენოვანი და 19,2 % რუსულენოვანი სკოლის მასწავლებლები. თუ ამ მონაცემს მოსწავლეთა პროპორციას შევადარებთ, ნათელი ხდება, რომ მოსწავლეთა რაოდენობის თვალსაზრისით მოსწავლის რაოდენობასთან შედარებით რუსულენოვან სკოლებში მასწავლებელთა მცირე რაოდენობაა დასაქმებული, ხოლო სომხურენოვანი სკოლის მასწავლებელთა პროპორცია მაღალია მოსწავლეთა პროპორციასთან შედარებით. ანუ მოსწავლისა და მასწავლებლის რაციო განსხვავებული სწავლების ენის მიხედვით, რაც სავარაუდოდ გამოწვეული სკოლების განლაგებით⁴⁵.

საქართველოში არაქართულენოვანი სკოლების უმეტესი ნაწილი განთავსებულია ეთნიკური უმცირესობის კომპაქტურად დასახლებულ რეგიონებში : ქვემო ქართლში, სამცხე-ჯავახეთსა და კახეთში. აქ მასწავლებლების რაოდენობა სულ 6818-ია, მათ შორის: ქვემო ქართლში-3830, სამცხე-ჯავახეთი-2571 და კახეთი-417⁴⁶.

ბოლნისის რაიონი გამოირჩევა ეთნიკური უმცირესობების განსახლების მიმართულებით. 2019 წლის სექტემბერსა და ნოემბერში EMC(ადამიანთა უფლებების სწავლებისა და მონიტორინგის) ცენტრი იმყოფებოდა ბოლნისში⁴⁷. შესწავლის ფარგლებში გამოვლინდა ის გამოწვევები, რომლებიც უკავშირდება პოლიტიკური მონაწილეობის, სათანადო განათლების, სოციალური დაცვის, საჯარო ტრანსპორტის, გარემოს დაცვის, კულტურული თვითმყოფადობის შენარჩუნების საკითხებს⁴⁸. სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცემებს მიხედვით ბოლნისის მუნიციპალიტეტის ფართობი 804.0 კვ.კმ-ს შესადგენს. მისი მოსახლეობა

⁴⁵ ტაბატაძე, შალვა. „სკოლამდელი განათლება-მონიტორინგის ანგარიში, ენა და განათლება-2015-2018.“ 16.01.2019

⁴⁶ Ibid

⁴⁷ EMC. "ბოლნისის მუნიციპალიტეტში არსებული პრობლემების და გამოწვევების შეფასების ზოგადი დოკუმენტი." 2019.

⁴⁸ Ibid

წარმოდგენილია 53 590 კაცისაგან. მუნიციპალიტეტში მცხოვრები მოსახლეობის 63,4% წარმოადენს ეთნიკურ აზერბაიჯანელ მოსახლეებს. მუნიციპალიტეტში 10 წლის და უფროსი ადამიანების 12,6%-ს აქვს უმაღლესი განათლება მიღებული საქალაქო დასახლებაში, ხოლო სოფლად - 8,5%-ს.

ბოლნისის მუნიციპალიტეტის საჯარო პოლიტიკის დოკუმენტის ანალიზი აჩვენებს რომ მუნიციპალიტეტს განვითარების მკაფიოდ ჩამოყალიბებული პოლიტიკურად სამოქმედო გეგმა არ გააჩნია, რაც შეეხება ეთნიკური უმცირესობების უფლებების დაცვას და საზოგადოებრივი ინტეგრაციის საკითხებს.

ბოლნისის მუნიციპალიტეტში განათლების მიმართულებით არსებობს გამოწვევები. აღნიშნულს ადასტურებს არაერთი კვლევა⁴⁹. მიუხედავად იმისა რომ ვლინდება დადებითი ტენდენციები ინტეგრაციის მიმართულებით, მაინც არ შეიმჩნევა ეთნიკური უმცირესობების უფლებების დაცვა და საზოგადოებრივი ინტეგრაცია საბიუჯეტო დონეზე ფინანსურ უზრუნველყოფაში. სახელმწიფომ შემოიღო 1+4 პროგრამა, რომლის ფარგლებშიც ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენელ ახალგაზრდებს ეძლევათ საშუალება გამარტივებული წესით ჩააბარონ უაღლეს სასწავლებლებში, შეისწავლონ სახელმწიფო ენა და დაეუფლონ სსურველ პროფესიას.

ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენლების განათლების მიღებისათვის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ფაქტორია ბილინგვური სწავლების მექანიზმების აქტიური დანერგვა. ეს ყოველივე ხელშეუწყობს ეთნიკურ აზერბაიჯანელ მოსწავლეებს, რომ განათლება მიიღონ, როგორც ქართულ ასევე, მშობლიურ ენაზე. განათლების პოლიტიკის განვითარება და მასთან დაკავშირებული ბარიერების დაძლევა უმნიშვნელოვანესია ეთნიკური აზერბაიჯანელი მოსახლეობის სოციალური ინტეგრაციისა და განვითარებისათვის. თუმცა ბოლოდროინდელი კვლევები

⁴⁹ „კვლევის შედეგები ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენლების პოლიტიკურ ცხოვრებაში მონაწილეობის შესახებ.“ 17 მაი, 2019

ადასტურებს იმ ფაქტს, რომ დრეს უკვე გაზრდილია სახელმწიფოს ჩართულობა ეთნიკური აზერბაიჯანელი მოსწავლეების განათლების საკითხებში აქტიურია.

ბილინგვური სწავლების მეთოდის მნიშვნელობას განიხილავს შალვა ტაბატაძე თავის სტატიაში, სადაც საუბრობს ორენოვანი განათლების პროგრამების ეფექტურობის განმტკიცების ფაქტორებსა და საქართველოში საპილოტე ორენოვანი საგანმანათლებლო პროგრამების პერსპექტივებზე⁵⁰. შალვა ტაბატაძე აღნიშნავს, რომ მიღებულია მრავალენოვანი საგანმანათლებლო პროგრამების რეგულირება და ორენოვანი საგანმანათლებლო რეფორმის განხორციელება საქართველოში 2010 წელს მოხდა. სტატიაში მოცემულია კვლევის შედეგები, რომლებიც განიხილავს არა-ქართულენოვან სკოლებში მულტილინგვური საგანმანათლებლო პროგრამების ეფექტურად განხორციელებას. კვლევამ შეისწავლა ორენოვანი საგანმანათლებლო პროგრამების ეფექტურობაზე მოქმედი მნიშვნელოვანი ფაქტორები, კერძოდ:

(ა) ტიპის პროგრამის;

(ბ) სკოლების და მასწავლებელთა ადამიანური რესურსების პროფესიული განვითარება;

გ) ორენოვანი განათლება, როგორც საერთო ხედვა სკოლის ყველა დაინტერესებული მხარისთვის;

დ) საზოგადოებისა და მშობლების მონაწილეობა ორენოვანი საგანმანათლებლო პროგრამების შემუშავებასა და განხორციელებაში. კვლევის დროს გამოყენებული იქნა შემდეგი კვლევის მეთოდები:

⁵⁰ Tabatadze, Shalva. „The Factors in Fluencing the Effectiveness of Bilingual Educational Programs; the Prospects of Pilot Bilingual Educational Programs in Georgia.“

ა) ქვემო ქართლისა და სამცხე-ჯავახეთის 26 არაქართული სკოლის ორენოვანი საგანმანათლებლო პროგრამების რაოდენობრივი და თვისობრივი შინაარსის ანალიზი;

(ბ) არაქართულენოვანი სკოლის დირექტორების რაოდენობრივი გამოკითხვა კითხვარების საშუალებით; (გ) არაქართულენოვანი სკოლების რაოდენობრივი გამოკითხვა. გამოკითხვა სხვადასხვა სუბიექტური ჯგუფის მასწავლებლები კითხვარის საშუალებით. კვლევამ აჩვენა, რომ სკოლები ძირითადად "სუსტი" ბილინგვური საგანმანათლებლო პროგრამებს ახორციელებენ. ორენოვანი საგანმანათლებლო პროგრამების განმახორციელებელ სკოლებს არ გააჩნიათ საკმარისი ადამიანური რესურსი. ბილინგვური განათლება არ არის საერთო ხედვა სკოლის ყველა დაინტერესებული მხარისთვის და მშობლები და საზოგადოება აქტიურად არ მონაწილეობენ პროგრამების შემუშავებასა და განხორციელებაში. არაქართულენოვანი სკოლების მიერ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროში წარმოდგენილი ორენოვანი საგანმანათლებლო პროგრამები შექმნილია არსებული სიტუაციიდან გამომდინარე და არ რეაგირებს პროგრამის ეფექტურობის საჭიროებაზე. შემუშავებული და განხორციელებული პროგრამებით ვერ მიიღწევა ბილინგვური განათლების მიზნები⁵¹. არაქართულენოვანი სკოლები, მოსწავლეები და მასწავლებლები მნიშვნელოვან სეგმენტს წარმოადგენენ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სისტემაში. როგორც ლიტერატურის მიმხილვიდან გავიგეთ სახელმწიფო ატარებს რიგ რეფორმებს ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენელი ჯგუფების ხელშესაწყობად დასხვადასხვა სახის პროგრამების და აქტივობების სახით, თუმცა ამ მიმართულებით არ იკვეთება საქართველოში იმ საკიტხის აქტუალობის გააზრება, რაც უკავშირდება ეთნიკური უმცირესობის მოსწავლეების, კერძოდ აზერბაიჯანელი მოსწავლეების მშობლების შვილების სასწავლო პროცესის ჩართულობის მნიშვნელობასთან დაკავშირებით.

⁵¹ Tabatadze, Shalva. „The Factors inFLuencing the Effectiveness of Bilingual Educational Programs;the Prospects of Pilot Bilingual Educational Programs in Georgia.“

სხვადასხვა ლირერატურული წყაროს დამუშავებიდან კვებების შედეგების გაცნობიდან გამომდინარე ნათლად იკვებება მშობლის როლის მაღალი ღირებულებულება და პოზიტიური გავლენა შვილებს აკადემიურ მირწებზე. სწორედ აქედან გამომდინარე მნიშვნელოვან აქტუალურ საკითხს წარმოადგენს საქართველოში ეთნიკური აზერბაიჯანელი მოსწავებებისათვის მშობლების ჩართულობის როლის ზრდა, რაც უაღრესად ხელშემწყობი ფაქტორია ეთნიკური აზერბაიჯანელი მოსწავლებებისათვის როგორც საგანმანათლებლო წარმატების საკიტხში ასევე საზოგადოებასთან ინტეგრაციის მიმართულებით.

კვლევის თეორიული ჩარჩო

კვლევის თეორიულ ჩარჩოსათვის გამოყენებულია ეკსტანისი მშობელთა ცართულობის ჩარჩო, რომელიც გულისხმობს მშობლების ცართულობის მნიშვნელობის განხილვასა და გაანალიზებას სასკოლო პროცესებში. ყველა ჯგუფისა და დონის შემსწავლელი მოსწავლეები აღწევენ საკმაოდ დიდი წარმატებას, როდესაც მათი მშობლები გავლენას ახდენენ და წვლილი შეაქვთ აქტიური ცართულობით მათ განათლებაში. მშობლების მონაწილეობის ერთი ასპექტი, რომელიც დიდ გავლენას ახდენს მოსწავლის მიღწევებზე, არის მშობლების მოლოდინი. მოსწავლეები უფრო მეტს მიაღწევენ, როდესაც მათი მშობლები მეტს მოელოან. სასწავლო გარემომ უნდა შექმნას ეფექტური პარტნიორობა, უზრუნველყოს ღია და გამჭვირვალე კომუნიკაციური პოლიტიკა მის ფართო საზოგადოებასთან, უნდა გაუქმდეს გამიჯვნის პროცესი კლასსა და სახლს შორის, სკოლასა და ოჯახს შორის.

როგორც მოსწავლეები, ასევე სკოლები სარგებელს იღებენ მაშინ, როდესაც მშობლები ან მეურვეებმა აღზრდის საკითხში არიან ჩართულნი. აუცილებელია მშობელმა იფიქროს საკუთარ თავზე, როგორც მასწავლებლის პარტნიორზე, საკუთარი შვილის სწავლების მენეჯმენტში მითითებების საკითხში. მშობელი ყველაზე გამორჩეული ფაქტორია შვილების ცხოვრებაში. ამრიგად, უმნიშვნელოვანესია მშობლების მხრიდან ემოციების ან რეაქციების გაღვივება, რაც გამოიწვევს სკოლაში მოსწავლის ცართულობისა და აქტივობის ზრდას. მშობლები ასევე მონაწილეობენ განათლების ყველა ასპექტის შედგენაში. მშობლების მონაწილეობა მრავალგანზომილებიანია და ის მოიცავს ქცევის ტიპების, დამოკიდებულებების და მშობელთა პერსპექტივის

ასორტიმენტს. როდესაც მშობლები იღებენ მონაწილეობას შვილების სწავლის პროცესში, მოსწავლეები უფრო ეფექტურები ხდებიან საგანმანათლებლო სივრცეში.

29

მშობელთა ჩართულობის ჩარჩოების ექვსივე ფორმატში ეპშტეინი გულისხმობს, რომ მშობლებს, რომლებიც ინფორმირებული და ჩართულნი არიან თავიანთი შვილების საგანმანათლებლო პროცესებში მნიშვნელოვნად იმოქმედებს მათი შვილის დამოკიდებულებაზე და აქტივობაზე საგაკვეთილო პროცესებში. ჩართულობის ურთიერთობის ექვსი ტიპი მოქმედებს, როგორც ქცევის კლასიფიკაციის ჩარჩო, სკოლის პერსონალის და ოჯახის წევრებისა და საზოგადოების წევრების მიერ შესრულებული პასუხისმგებლობებით და საქმეებით, რათა ხელი შეუწყოს მოსწავლეების მიღწევებს. მონაწილეობის ექვსი ტიპიდან, პირველი არის “მშობლების დახმარება”, სადაც მშობლები და ოჯახის წევრები ინფორმირებულები უნდა იყვნენ მაშინ, როცა არ იციან ბავშვის სასწავლო პროცესების შეთავაზების შესახებ ინფორმაცია, რომლებიც მათ საშუალებას აძლევთ შეარჩიონ და განსაზღვრონ საცხოვრებელი გარემო, რომელსაც შეუძლია ხელი შეუწყოს სწავლის გაღრმავებას.

მეორე არის კომუნიკაციური, ეფექტური, შესაფერისი ორმხრივი კონტაქტი სასკოლო ღონისძიებებთან და სტუდენტურ აკადემიურ თუ პირად საკითხებთან დაკავშირებით, რაც განაპირობებს განვითარება, წინსვლა და / ან შინაგანი გარემოების გაცნობიერებას. მესამე არის მოხალისეთა ორგანიზება, რომლებიც მონაწილეობენ სკოლის პერსონალის მიერ ინიცირებულ აქტივობებში, როგორცაა მშობელი-მასწავლებელი და საზოგადოებრივი გაერთიანება ან საზოგადოების წევრების მიერ შექმნილი, რომელიც მიზნად ისახავს სტუდენტებისა და სასკოლო პროგრამების მხარდაჭერას. მეოთხე არის სწავლა სახლში, სადაც იგი ინფორმაციას აწვდის მშობლებსა და ოჯახებს სკოლის

პროცედურების შესახებ, როგორცაა საშინაო დავალების მომზადების შესახებ, რუბრიკების მომზადება, რათა მშობელიდაეხმაროს და შეავსოს თავიანთი შვილების აკადემიური საქმიანობა. მეხუთე არის გადაწყვეტილების მიღება, რომელიც მოიცავს მშობლებსდა ოჯახის წევრების ყველა ფონის წარმომადგენლებს, როგორც სკოლის კომიტეტებისწარმომადგენლებს, ასევეხელმძღვანელებს, რომლებიც მონაწილეობას იღებენ საგანმანათლებლო ღონისძიებებში. 30

დაბოლოს, თანამშრომლობა ხდება საზოგადოების საიდენტიფიკაციო და ინტეგრაციულ საკითხებთან, მომსახურებასთან საზოგადოების სხვა აქტივებში, რომ დაეხმაროს ფინანსებით და დააკმაყოფილონ სკოლის პერსონალი, სტუდენტები და მათიოჯახი.

ეკონომიკური თვალსაზრისით, მშობელთა ჩართულობა შეიძლება განისაზღვროს, როგორც მშობლის მხრიდან უშუალო ძალისხმევა, მათი შვილების საგანმანათლებლო შედეგების გასაზრდელად. ეს განმარტება აშკარად ეხება განათლების წარმოების ფუნქციას და მშობლების მონაწილეობას, რომელსაც მის ერთ-ერთ არგუმენტად აქცევს. ბავშვების აკადემიური მოსწრება შეიძლება განპირობებული იყოს ოჯახის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობით. მკვლევარებმა, გოლდბერგერმა და გოლდრინგმა აღნიშნეს, რომ სოციალურ-ეკონომიკური სტატუსის და მშობლების ჩარევათა შორის მყარი პირდაპირი კავშირი არსებობს. მშობლებისტაბილური ფინანსური მდგომარეობა ხელს უწყობს სკოლას და საგანმანათლებლო პროცესების⁵².

მაღალი მიღწევის მქონე მოსწავლეებს აქვთ უფრო მაღალი მოლოდინები და სტანდარტები, ვიდრე დაბალი მიღწევის მოსწავლეებს. მოსწავლეები, რომლებიც განიცდიან მშობლების მხარდაჭერას, სკოლაში უკეთეს შედეგებს აღწევენ. თუ ბავშვი

⁵²Kathlene Joy Caño, Mary Grace Cape, Jacient Mar Cardosa, Carolyn Miot, Gee Rianne Pitogo, Cherrie Mae Quinio, Jewish Merin (Co-Author). „PARENTAL INVOLVEMENT ON PUPILS' PERFORMANCE:EPSTEIN'S FRAMEWORK.“ *The Online Journal of New Horizons in Education* , October 2016.

განიცდის მშობელთა ჩართულობის ნაკლებობას, ეს გავლენას ახდენს მოსწავლეთა სწავლების განვითარებასა და წარმატებებზე. მშობელთა ჩართულობა უკავშირდება ბავშვის ცნობიერების, სიტყვიერიკომუნიკაციის და სოციალურ-ემოციურსინტენსიფიკაციის განვითარებას. ასევე ის ზრდის ბავშვთა მიღწევებს. სკოლაში ბავშვის მიღწევა დაკავშირებულია მშობლების ქცევასთან.

სწავლა რთულიპროცესია. ის იწყება დაბადებიდან და გრძელდება მთელი ცხოვრების განმავლობაში. მშობლები მნიშვნელოვან გავლენას ახდენენ შვილების სწავლის პროცესზე და მათ ეკისრებათ პირველი მასწავლებლების როლი. მიუხედავად იმისა, რომ არსებობს მშობელთა ჩართულობის სხვადასხვა მოდელები, ეპშტეინი ერთადერთია, რომელმაც განიხილა კვლევითი საზოგადოების ფართო მიმოხილვა. გარდა ამისა, რაიტის⁵³ თანახმად, ეპშტეინის მოდელი იძლევა კარგად განსაზღვრულ და სასარგებლო მითითებებს.

ეპშტეინის ფართოდ მიღებული ჩარჩო მოიცავს მშობელთა ჩართულობის ექვს ტიპს: მშობელთა ურთიერთობა, კომუნიკაცია, მოხალისეობა, სწავლა სახლში, გადაწყვეტილების მიღება, საზოგადოებასთან თანამშრომლობა თემის შიგნით არსებული რესურსებისა და მომსახურების იდენტიფიცირებისა და ინტეგრაციის მიზნით, სტუდენტების სწავლის გაუმჯობესების მიზნით, ინსტიტუციების გაძლიერების გზით.

განასხვავებენ მშობელთა ჩვევების სტილს და მის გავლენას მშობელთა ჩართულობის საკითხში. იშვიათად დაწყებითი კლასების მოსწავლეებში, ამ ნაშრომში გამოიკვეთა ეთნიკური აზერბაიჯანელი მშობლების ჩართულობის მაჩვენებლები საგანმანათლებლო პროცესების მიმდინარეობის, გადაწყვეტილების მიღებისა და

⁵³Kathlene Joy Caño, Mary Grace Cape, Jacient Mar Cardosa, Carolyn Miot, Gee Rianne Pitogo, Cherrie Mae Quinio, Jewish Merin (Co-Author). „PARENTAL INVOLVEMENT ON PUPILS' PERFORMANCE: EPSTEIN'S FRAMEWORK.“ *The Online Journal of New Horizons in Education* , October 2016.

პროგრამების განხორციელებაში, მშობლების უნარებისა და საზოგადოების რესურსების შესახებ ინფორმაციის მიწოდების მიზნით.

ეპშტეინის ჩარჩოს დეტალური განხილვის შემდეგ ჩვენ უკვე შეგვიძლია ვიმსჯელოთ მის მნიშვნელობაზე ჩვენი კვლევისათვის. გამომდინარე იქიდან, რომ ჩვენი კვლევა აქცენტს აკეთებს მშობლის ჩართულობაზე საგანმანათლებლო პროცესებში ეპშტეინის ჩარჩო სწორედ ამ მნიშვნელობის გაანალიზების საუკეთესო საშუალებაა. მასზე დაფუძნებულია კვლევის კითხვარიც, ვინაიდან ეს ჩარჩო ეხმარება საგანმანათლებლო დაწესებულებებსა პედაგოგებს შეიმუშაონ უფრო ფართო პროგრამები სკოლისა და ოჯახის პარტნიორობის საქმეში და ასევე ეხმარება მკვლევარებს თავიანთი კითხვებისა და შედეგების დასახვაში, პრაქტიკის ინფორმირებისა და გაუმჯობესების გზით.

კვლევის მეთოდოლოგია

კვლევის მიზანს წარმოადგენს ეთნიკური აზერბაიჯანელი მშობლების ჩართულობის მნიშვნელობის განსაღვრა საგანმანათლებლო პროცესებში. ასევე კვლევის მიზანია გამოიკვეთოს ის პრობლემები, რომლებიც თავს იჩენს მშობლეთა ინფორმირებულობის ნაკლებობიდან გამომდინარე და განისაღვროს ის მიდგომები, რაც უნდა განახორციელოს საგანმანათლებლო დაწესებულებების ადმინისტრაციამ ოჯახებთან მიმართებით, რათა ზუსტად მოხდეს მათი ინფორმირება და სწორად წარმომართოს კომუნიკაცია რაც ხელს შეუწყობს მშობლების აქტიურ ჩართულობას საგანმანათლებლო პროცესებში, რაც გარანტია მნიშვნელოვნად მოსწავლეთა საგანმანათლებლო მიღწევების გაზრდის. ასევე კვლევის მიზანს წარმოადგენს იმ ხარვეზების გამოამკარავება და გაანალიზება, რომლებიც ხელს უშლის ჩართულობის განვითარებას და მშობლის როლის გააზრებას მოსწავლის აკადემიური მიღწევების საკითხში.

კვლევის საკვლევ საკითხს წარმოადგენს მშობლების ჩართულობის მნიშვნელობის განსაზღვრა ეთნიკური აზერბაიჯანელი მოსახლეობის შემთხვევაში ბოლნისის რაიონში, ვინაიდან ეს რაიონი გამოირჩევა ეთნიკური აზერბაიჯანელი მოსახლეობის სიჭარბით და შესაბამისად საკვლევ საკითხის აქტუალობაც ფიქსირდება ამ რაიონში.

კვლევის მთავარი საკვლევ კითხვაა იმის დადგენა თუ რა მნიშვნელობა აქვს ეთნიკური აზერბაიჯანელი მოსწავლეების აკადემიურ მიღწევებში 33

მშობლეთა ჩართულობას და რა როლს ასრულებენ ისინი როგორც საგანმანათლებლო პროცესების წარმართვაში, ასევე საზოგადოებრივი ინტეგრაციის საქმეში?.

კვლევის შედეგებიდან გამოიკვეთა , რომ საქართველოში მცხოვრებ ეთნიკურ აზერბაიჯანელ მშობლებს ესაჭიროებათ მეტი ჩართულობა მათი შვილების საგანმანათლებლო პროცესებში ასევე მათ ესაჭიროებათ მეტი ინფორმირებულობა მათი შვილების მიღწევების პროგრესირებისათვის მნიშვნელოვანია, რომ მშობლებმა, უფრო აქტიური როლი მიიღონ სკოლის ცხოვრებაში. შესაბამისად, დადგინდა, რომ მშობლების ჩართულობა დადებით გავლენას ახდენს მოსწავლეების მუშაობაზე. ეს დასკვნები შეესაბამება სხვა კვლევის შედეგებს, რომელთა თანახმად, წარმატებული მოსწავლეები ყალიბდებიან მაშინ, როდესაც იღებენ დახმარებას სახლის გარემოდან. ამასთან, დიდი მნიშვნელობა არ აქვს რა სოციალურ-ეკონომიკურ და საგანმანათლებლო სივრცეს. როგორც სკოლამ, ისე სახლის საწყისმა ურთიერთობამ უნდა შეძლოს წარმატებული მოსწავლეების წარდგენა მათ აკადემიურ საქმიანობაში, რადგან განათლება ქვეყნის განვითარების მნიშვნელოვანი ფაქტორია. კვლევის შედეგების გაანალიზება მოხდა ეპშტეინის მშობელთა ჩართულობის 6 ტიპის ჩარჩოს მიხედვით. კვლევის ფარგლებში გამოიკვეთა ძირითადი მიგნებები, რომლის თანახმადაც, მნიშვნელოვანია მშობლებისთვის ინფორმაციის მიწოდება მათი ბლების ჩართულობის ტიპებზე; სკოლების პარტნიორობის წახალისება გაფართოების პროგრამის განხორციელების გზებზე. ასევე კვლევის შედეგები ეტაპობრივად ავსებს

საკითხის აქტუალობის ცოდნის ხარვეზებს ეტაპობრივად მშობლების აქტიურ ჩართულობასთან დაკავშირებით. კვლევის შედეგების დამუშავების შემდგომ შემუშავდა ის რეკომენდაციები, რომელთა გათვალისწინებაც მნიშვნელოვნად წაადგება პრობლემატურ საკითხს. ჩატარებულმა კვლევამ მნიშვნელოვანი პრაქტიკული და სამეცნიერო შედეგი დააფიქსირა, გამომდინარე იქიდან, რომ კვლევის შედეგების ანალიზისას ნათლად დაფიქსირდა კვლევის აქტუალობა და მნიშვნელობა თავად რესპოდენტებისათვის. კვლევამ აჩვენა, რომ მოსწავლეები აშკარა

34

დანაკლისს განიცდიან მშობლების ცართულობის მხრიდან და რესპოდენტთა

პასუხების გაანალიზებით ნათელი გახდა, რომ ეს საკითხი საჭიროებს ისეთი პპოლიტიკის შემუშავება, რაც ხელს შეუწყობს მშობლების აქტიურ ჩართულობას. სამომავლოდ ამ მიმართულებით საჭიროა ბოლნისის რაიონში საგანმანათლებლო მიმართულებით დაიგეგმოს და ჩატარდეს აქტიური საგანმანათლებლო ტრენინგ - კურსები და პროგრამები როგორც მასწავლებელთა გადამზადებისათვის ეთნიკურ აზერბაიჯანელ მოსწავლეებთან და მათ მშობლებთან მუშაობის და კომუნიკაციის გადახალისებისა და ერთობლივი ჩართულობის გაზრდისათვის, ასევე მშობლებისათვის, რაც ეთნიკურ აზერბაიჯანელ მშობლებს გაიაზრონ რეალურად მათი როლი საკუთარი შვილის საგანმანათლებლო პროცესებში და მათი ჩართულობის მნიშვნელობა მოსწავლეების აკადემიურ მიღწევებში.

კვლევა განხორციელდა თვისებრივი მეთოდის გამოყენებით, რომელიც განმარტავს და აანალიზებს მიზანმიმართულად არჩეულ რესპოდენტთა პასუხს. კვლევის არჩეული მეთოდი საშუალებას გვაძლევს მივიღოთ ვრცელი ინფორმაცია საკვლევი საკითხის გარშემო და ინტერვიუს მეთოდით მიღებული პასუხების გაანალიზების საშუალებით მოხდეს იმ მიგნებების ჩამოყალიბება, რომელიც დღეს იკვეთება ეთნიკური აზერბაიჯანელი მშობლების აქტიური ჩართულობის საკითხთან დაკავშირებით. კითხვარი შედგენილია ეპშტეინის მშობლეთა ჩართულობის ექვსი

ტიპის ჩარჩოს მიხედვით და შესაბამისად მოხდა ეპშტეინის ჩარჩოს მიხედვით კვლევის შედეგების გაანალიზებაც. თვისებრივი კვლევის ფარგლებში შერცეული ინტევიუს მეთოდი მნიშვნელოვანია ჩვენი კვლევისათვის რადგან მისი საშუალებით გვაქვს ფენომენისა და საკითხის სიღრმისეული შესწავლის შესაძლებლობა.

გამომდინარე იქიდან, რომ როგორც უკვე ავღნიშნეთ მარნეულის რაიონი გამოირჩევა ეთნიკური უმცირესობების სიმრავლით, კერძოდ ეთნიკური აზერბაიჯანელი მოსახლეობის მიმართულებით, სწორედ ეს რაიონი გახდა ჩვენი კვლევის ობიექტი. გამომდინარე

35

იქიდან რომ მარნეულში მცხოვრები ეთნიკური აზერბაიჯანელი მოსახლეობისათვის საზოგადოებრივი ინტეგრაციის მნიშვნელოვანი ნაწილია განათლება და პირიქით, შერჩეული იქნა მარნეულში მცხოვრები ეთნიკური აზერბაიჯანელი მოსწავლეები, მასწავლებლები და მშობელები. ისინი წარმოადგენენ მარნეულის რაიონების საჯარო სკოლის მოსწავლეებს, მოსწავლეთა და მასწავლებლებს. გამომდინარე იქიდან, რომ თითოეული შერჩეული რგოლი აქტიური მონაწილეა საგანმანათლებლო პროცესების, მნიშვნელოვნად ინფორმატიულია ჩვენი კვლევისათვის მონაცემების შეგროვება და გაანალიზება მათი მოსაზრებებისა და შეხედულებების გაანალიზებით. შერჩევის საფუძვლს წარმოადგენს იმ გამოწვევების გააქტიურება, რაც თავს იცენს ეთნიკური აზერბაიჯანელი მოსწავლეები ინტეგრაციის საკითხში. სწორედ ამ საკითხში იკეთება მშობელთა ჩართულობის აუცილებლობა და მისი ღირებულება. ინტერვიუს მეთოდით გამოკითხულ იქნა მარნეულში 7 მშობელი, 4 მასწავლებელი და 7 მოსწავლე. სულ 18. ინტერვიუს პროცესი, კვლევის ფარგლებში განხორციელდა ელექტრონულად, კვლევის კითხვარზე პასუხების გაცემის გზით, რაც ჩვენთვის აღმოჩნდა ეფექტური დროის ფაქტორის დაზოგვის მიზნით. გამოკითხვის პროცესი მიმდინარეობდა აქტიურად 4 კვირის განმავლობაში. კითხვარი აგებული იყო ეპშტეინის მშობელთა ჩართულობის ჩარჩოს მიხედვი, რამაც მოგვცა საშუალება უფრო მეტად მეტად ინფორმატიული გაგვეხადა ჩვენი კვლევა.

მასში გამოყენებულია კითხვარის ანალიზი, რომელიც შეიცავს დოკუმენტირებული ინტერვიუების ჩანაწერებს და მათ სიღრმისეული ანალიზს.

კვლევაში გამოყენებული ინსტრუმენტები იყო: ეპშტეინის მშობელთა ჩართულობის ჩარჩოზე დაფუძნებული ეთნიკურ-საგანმანათლებლო პროფილის კითხვარი. გამოკითხულებს ეძლევათ ჩამოყალიბებული სახელმძღვანელო კითხვარი ამ ჩარჩოს შესაბამისად. რესპონდენტებს გადაეცათ ფორმულირებული ღია კითხვების ტიპი.

ა) მოსწავლეებისთვის მიცემული კითხვარი მათი მშობლების მიერ გაწეულ ჩართულობასა და მხარდაჭერასთან დაკავშირებით. 36

ბ) მშრობლებისათვის მიცემული კითხვარი, მათ მიერ სასკოლო და საგანმანათლებლო პროცესებში ჩართულობის შესახებ.

გ) მასწავლებლების მოსაზრებები მშობლის ჩართულობის და განხორციელებული სასკოლო აქტივობებისა და რეფორმების შესახებ შესახებ.

კვლევის ფარგლებში მოხდა ეთნიკური აზერბაიჯანელი მოსახლეობის ინფორმირება კვლევის საკითხებთან დაკავშირებით, გავაცანით კვლევის აქტუალობა და მისი მნიშვნელობა ასევე კვლევის ჩატარების მიზნები. შესაბამისად ინფორმირებული თანხმობის საფუძველზე ინტერვიუს მეთოდით რესპოდენტებისაგან მოხდა ინფორმაციის მოპოვება და შეგროვება. მათი მონაცემების ანონიმურობა არის დაცული და მათ მიერ მოწოდებული მონაცემები ზუსტად არის ასახული კვლევაში. კვლების ფარგლებში არ წარმოქმნილა არანაირი ისეთი შემაფერხებელი და შემზღველავი ეთიკური ფაქტორი, რაც შეაფერხებდა კვლევის მსვლელობას. ენობრივად მნიშვნელოვანი ბარიერი არ დაფიქსირებულა ინტერვიუს მსვლელობის პროცესში.

კვლევის შედეგები და მისი ანალიზი

კვლევის ფარგლებში მოხდა იკვთება რამდენიმე ისეთი პრობლემატური საკითხი, რომელმაც შესაძლოა გამოიწვიოს მოსწავლის აკადემიური ხარისხის და მოსწრების შემცირება, რაც დაკავშირებულია მშობლის ჩართულობის და ინფორმაციულობის ნაკლებობასთან. კვლევის ფარგლებში ასევე გამოიკვეთა, რომ საგანმანათლებლო დაწესებულებების მიერ არ ხდება ისეთი პროგრამებისა და ტრენინგ-კურსების შემუშავება და გაცნობა მშობლებისათვის, რაც დაეხმარებოდა მათ და სწორ მიმართულებას მისცემდა მათი შვილების განათლების საკითხში მშობლის როლის გააზრებაში. მშობლები მწუხარებით აღნიშნავენ, რომ მსგავსი პროგრამების შესახებ მათ ინფორმაცია არ გააჩნიათ, მაგრამ ასეობის შემტხვევაშიც კი მათ საკმარისი დრო არ გააჩნიათ მსგავს აქტივობებში მონაწიოების მისაღებად, თუმცა ენის კურსების მიმართულებით მარნეულის რაიონის საჯარო სკოლებში ფიქსირდება აქტივობები. გამოკიტხულ მშობელტა ნაწილს სმენია მსგავსი კურსების შესახებ, თუმცა დროის უქონლობა მაინც მნიშვნელოვან და ძირიტად წამყვან პრობლემად გვევლინება.

მოსწავლის სასწავლო აქტივობების გაცნობასთან დაკავშირებით მშობლები აღნისნავენ, რომ მშობელტა კრების გარდა, რაიმე დამატებითი სახის აქტივობები არ

ფიქსირდება. მშობლები ასახელებენ, რომ ბოლოდროინდელი სასკოლო აქტივობა ადმინისტრაციის მხირდან უკავშირდებოდა კოვიდ-19 რეგულაციების დაცვასთან დაკავშირებით ოჯახში.

“ კი კორონაზე გვეუბნებოდნენ ხელები რომ უნდა დაგვებანა გარეთ არ გვევლო და ფრთხილად ვყოფილიყავით”.

აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ სკოლის პოლიტიკის გამჭვირვალობის საკითხთან დაკავშირებით მშობლები ვერ გამოხატავენ ზუსტ და ამომწურავ დამოკიდებულებას. კითხვაზე არის თუ რა საგანმანათლებლო დაწესებულების მიერ გატარებული პოლიტიკა მათთვის გამჭვირვალე მათი პასუხები ასეთია: 38

“ არვიცი ალბათ არის, მე რაც მაინტერესებს მეუბნება მასწავლებელი.”

“არ ვიცი ალბათ არის”

“არა”.

“ მე ვიცი ნორმალურად მაგრამ მაინც ვერ ვეხმარები შვილს და სხვებმა ბევრმა არ იციან და ისინი აც დადიან სკოლაში მაინც არაფერი ესმით და ბავშვები თავისით სწავლობენ.”

“ქართული მე ვიცი, მაგრამ ბევრმა არ იცის და ისინი ვერ ეხმარებიან შვილებს, მე ზოგჯერ ვეხმარები თუ ძალიან რთული არარის რამე.”

კვლევის ფარგლებში გამოვლინდა კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი პრობლემატური საკითხი. ბილინგვური განათლების არსსა და მის მახასიათებლებზე მშობლებს არ გააჩნიათ არანაირი მათთვის სასიკეთო და მნიშვნელოვანი ინფორმაცია. მშობლები აღნიშნავენ , რომ მიუხედავად იმისა რომ ისინი საშუალო დონეზე მაინც ფლობენ ქართულ ენას, მათ არ შესწევთ უნარი დაეხმარონ საკუთარ შვილებს საგანმანათლებლო პროცესებსა და საგაკვეთილო აქტივობების შესრულებაში. აქედან უკვე ნათელია ის საკითხი რომ ენობრივი ბარიერი დღესაც აქტუალურ პრობლემას წარმოადგენს ბოლნისის რაიონში მცხოვრები ეთნიკური აზერბაიჯანელი მოსახლეობისათვის და

განსაკუთრებით მშობლებისთვის. ეს ყოველივე უპირველესი ბარიერია, რაც შემაფერხებელია მშობელთა აქტივობისა და ჩართულობისა. მშობლები ასევე აღნიშნავენ იმ ფაქტს, რომ სამუშაო გრაფიკიდან გამომდინარე მათთვის რთულია მიიღონ აქტიური მონაწილეობა ქართული ენის შესწავლის პროცესში, როგორც მათთვის, ასევე საკუთარი შვილებისათვის, ამიტომ ისინი აღნიშნავენ, რომ კარგი იქნება თუ თავად სკოლა უზრუნველყოფს უფასო ენის კურსებით უზრუნველყოფას, რათა მოხდეს ენობრივი ბარიერის დაძლევა და მშობლებმა შეძლონ აქტიურად ჩართვა მათი შვილების საგანმანათლებლო პროცესებში.

39

კვლევის ფარგლებში ასევე გამოიკვეთა კომუნიკაციის ნაკლებობის პრობლემა, როგორც მასწავლებლებთან ასევე თავად საგანმანათლებლო დაწესებულებების ადმინისტრაციასთან. როგორც შედეგებიდან ირკვევა ბოლნისის რაიონის საჯარო სკოლებში მხოლოდ მშობელთა კრებით შემოიფარგება მასწავლებელ-მშობელთა კომუნიკაცია. მშობლები აღნიშნავენ, რომ საკმარისად ეფექტურად და აქტიურად არ ურთიერთობენ მასწავლებლებთან. თავად მასწავლებლების პასუხები კომუნიკაციის საკითხებთან დაკავშირებით ემთხვევა და ისინიც აღნიშნავენ, რომ ძირითადად შეხვედრები მიმდინარეობს მშობელთა კვლებზე, თუმცა მშობლის მოთხივნის შესაბამისად ინდივიდუალური შეხვედრებიც იმართება და საჭიროების შემთხვევაში თარჯიმნის საჭიროებაც დაფიქსირებულა. თუმცა ნაწილი მასწავლებლების აცხადებს, რომ მშობლებთან კომუნიკაცია ელექტრონული წერილობითი სახითაც მიმდინარეობს, რაც აარტივეს ტავად კომუნიკაციას და დროის დაზოგვის ეფექტურ წყაროსაც წარმოადგენს. ასევე ენობრივ ბარიერთან დაკავშირებით მასწავლებლები აცხადებენ, რომ ეთნიკურად აზრებაიჯანელი მშობლების გათვალისწინება მხოლოდ ინდივიდუალურ შეხვედრებზე ხდება, მაგრამ არა მშობელთა კრებებზე, რაც თავისთავად საზოგადოებრივი ინტეგრაციისა და ადაპტაციის მნიშვნელოვნად ხელისშემშლელი ფაქტორია, რისი საშუალებითაც მნიშვნელოვან ხდება მშობელთა

ჩართულობის შემცირება. კომუნიკაციის პრობლემაზე საუბრობენ თავად მოსწავლეებიც და აღნიშნავენ, რომ მათ მშობლებს ენის ბარიერის პრობემა რომ არ გააჩნდეთ ისინი აქტიურად მიიღებდნენ მონაწილეობას და დახმარებას აღმოუჩნდნენ საწიროების შემთხვევაში. თუმცა სამწუხაროდ მოსწავლეებისათვის ენობრივი ბარიერი გამო მნიშვნელოვან დანაკლისია მშობლეთა ჩართულობის მაჩვენებელი.

მშობლების მხრიდან სასწავლო პროცესების ჩართულობასთან დაკავშირებით მშობლები აღნიშნავენ, რომ მხოლოდ მცირე ნაწილი არის ცართული საგანმანათლებლო აქტივობებში დანარჩენი ნაწილი კი სამწუხაროდ ვერ ახერხებს აქტიური მონაწილეობის მიღებას. 40

თავად მოსწავლეებიც აღნიშნავენ, რომ მშობლების როლი პასიურია ამ საკითხში, თუმცა პრობლემატური საკითხის დაფიქსირების შემთხვევებში მშობლების აქტიურად ერთხვებიან საქმეში და იწყებენ კომუნიკაციის წარმართვას როგორც მასწავლებლებთან ასევე სკოლის ადმინისტრაციასთან. მშობლებს მიაჩნიათ, რომ მათი ჩართულობა შვილების საგანმანათლებლო პროცესებში ერთაგვარი სტიმულია თავად ბავშვისათვის და ისინი მოხარულები იქნებიან თუ სკოლა ხელს შეუწყობთ მათ ქართლი ენის ტრენინგ კურსების აქტივობებით და საშუალებას მისცემთ მათ, რომ შეძლონ ენობრივი ბარიერის გადალახვა და ჩართვა მათი შვილების განათლების პროცესებში.

“ მნიშვნელოვანია ძალიან სტიმულს აზლევს უხარია ბავშვს და უფრო მოსწონს სწავლა”.

“რათქმაუნდა მნიშვნელოვანია სტიმულს აძლევს მსობელი და უფრო კარგად სწავლობს მერომ ვინტერესდები უხარია ხოლმე მაგრამ ვინც კარტული არ იცის იმას უწირს და ურცევნია საერთოდ არ კითხოს რამე”.

“ძალიან მნიშვნელოვანია, იმიტომ, რომ ბავშვის წარმატებაში განსაკუთრებულ როლს თამაშობს მშობლები, ოჯახი”.

ეთნიკური აზრბაიჯანელი მშობლებისათვის შვილების აკადემიური მიღწევების შესახებ მონაცემების დროული და აქტიური მიწოდება ძირითადად არ მიმდინარეობს რასაც თავად მასწავლებლები აღნიშნავენ:

“ მოსწავლეთა პროგრესის შესახებ ნაწილობრივ. სასწავლო პროგრამების შესახებ თითქმის არა.”

41

სახლში მშობლის მიერ დახმარების გაწევასთან დაკავშირებით მშობლებისა და მასწავლებლების პასუხები ერთმანეთს ემთხვევა და ისინი ერთობლივად აღნიშნავენ, რომ ძირითადად ამ სახის ინფორმაციის გაცვლა და მასწავლებლების მხირდან რეკომენდაციების გაცემა მიმდინარეობს მშობელთა კრებებზე.

სახლში დახმარებასა და ჩართულობაზე ეთნიკური აზერბაიჯანელი მშობლები აღნიშნავენ, რომ ის მშობლები ვინც ქართული მაღალ დონეზე იცის, მხოლოდ ისინი ახერხებენ მონაწილეობის მიღებას შვილების საკლასო და საშინაო აქტივობებისა და დავალებების შესრულებაში.

წამახალისებელ აქტივობებთან დაკავშირებით თავად მოსწავლეების ამბობენ რომ არანაირ წამახალისებელ აქტივობებს მშობლების მხირდან არ იღებენ, თუმცა მასწავლებლების მხირდან ჰქონია ადგილის თავად საკლასო სამუშაო პროცესების მსვლელობისას მასწავლების მხირდან მოსწავლის მისამართით წამახალისებელ აქტივობას ადგილი.

“ მშობლების მიერ არ ვიღებთ არანაირ წამახალისებელ აქტივობებს, მაგრამ მასწავლებლების მიერ სხვადასხვა აქტივობების ჩატარება ხშირად ხდება

საგაკვეთილო პროცესის დროს, რომ გაკვეთილიც მოგვაბეზრებელი არ იყოს და უფრო მეტი ინტერესი გამოვაჩინოთ გაკვეთილის მიმართ, შესაბამისად უფრო მეტი ვისწავლოთ და გავიგოთ.”

“მშობლების მხრიდან არა და სკოლაში ტარდება ზოგჯერ.”

მოხალისეობრივ პროგრამებთან დაკავშირებით რესპოდენტთა გამოკითხვის შედეგად გაირკვა, რომ მარნეულის რაიონის საჯარო სკოლებში ძირითადად არ არსებობს მოხალისეობრივი პროგრამები და აქტივობები მშობლების მხრიდან შემოიფარგლება სამეურვეო საბჭოდა და ექსურსიებზე მონაწილეობით.

42

საზოგადოებასა და თემთან ურთიერთობის საკითხშიც შეხედულებები მსგავსია. კვლევის შედეგად აღმოჩნდა, რომ საზოგადოების ჩართულობა და დამოკიდებულება ბოლო წლებში საგრძნობლად შეიცვალა და გააქტიურდა. ამას აღნიშნავენ თავად მოსწავლეებიც.

“ ამაზე პასუხი არ არის ერთგვარი, რადგან ვფიქრობ, რომ წლების მიხედვით იცვლება საზოგადოების დამოკიდებულება. ადრეულ წლებში საზოგადოება უფრო პასიური იყო ასეთ საკითხებში, მაგრამ ახლანდელ დროში, მათი აქტოვობა ასეთ საკითხებში იზრდება. შესაბამისად ჩემი დამოკიდებულებაც კარგია, რადგან ვფიქრობ, რომ საზოგადოება უნდა იყოს აქტიურად ჩართული ასეთ საკითხებში.”

სკოლის დატოვების მნიშვნელოვან საკითხად რესპოდენტები ასახელებენ ადრეული ქორწინების მიზეზს, თუმცა აღნიშნავენ, რომ ბოლო წლებში ეს მაჩვენებელი საბედნიეროდ საგრძნობლად შემცირებულია, თუმცა სკოლის დატოვების კიდევ ერთ მიზეზად სახელდება რთული ეკონომიკური მდგომარეობა. ბავშვებს ადრეული ასაკიდანვე უწევს გარკვეული სამუშაოების შესრულება, რის გამოც ტოვებს სკოლას

ანდა სკოლის არდატოვების შემთხვევებში დამატებითი სამქიანობის პარალელურად დროის დეფიციტის გათვალისწინებით მათი აკადემიური მიღწევები საგრძნობლად უარესდება.

კვლევის შედეგების გათვალისწინებით ნათელი გახდა, რომ ბოლნისის რაიონში არაერთი პრობლემური საკითხი ფიქსირდება, როგორც ზოგად საგანმანათლებლო პროცესების ირგვლივ, ასევე მშობლების ჩართულობის და აქტივობების მიმართულებით. ამის გათვალისწინებით ჩვენ შევიმუშავეთ ის მნიშვნელოვანი რეკომენდაციები, რომლებიც აუცილებლად გასათვალისწინებელია, რათა მოხდეს პრობლემატური საკითხების ეფექტური მოგვარება.

ძირითადი მიგნებები და რეკომენდაციები

კვლევის ფარგლებში მოხდა ძირითადი მიგნებების გაანალიზება. სამწუხაროდ იკვეთება რამდენიმე ისეთი პრობლემატური საკითხი, რომელმაც შესაძლოა გამოიწვიოს მოსწავლის აკადემიური ხარისხის და მოსწრების შემცირება, რაც დაკავშირებულია მშობლის ჩართულობის და ინფორმაციულობის ნაკლებობასთან. კვლევის ფარგლებში ასევე გამოიკვეთა, რომ საგანმანათლებლო დაწესებულებების მიერ არ ხდება მშობლის სათანადო ინფორმირებულობა მის საგაკვეთილო პროცესებში ჩართულობასთან დაკავშირებით. ასევე ეთნიკური აზერბაიჯანელი მშობლები ძირითადად არ არიან ან იშვიათად არიან ინფორმირებულები საგანმანათლებლო დაწესებულებებში რეფორმების გატარებასა და ცვლილებებთან დაკავშირებით. ამასთანავე დაფიქსირდა ის ფაქტი, რომ არ ხდება სწორი და აქტიური კომუნიკაცია ოჯახსა და სასწავლო დაწესებულებას შორის. ძალიან დიდ პრობემას წარმოადგენს ბოლნისის რაიონში ენობრივი ბარიერის პრობლემა და მშობელთა ცართულობის მნიშვნელოვანი შემაფერხებენ ფაქტორად გვევლინება.

მწიგნულოვანია, რომ კომუნიკაცია იყოს ინფორმატიული, როგორც მშობლისათვის ასევე სასწავლო დაწესებულებისათვის. შესაბამისად ეთნიკური აზერბაიჯანელი მშობლების მიერ ჩართულობა ძირითადად შემოიფარგლება სასკოლო კრებებზე დასწრებით, სადაც ეცნობიან ინფორმაციას, მათი შვილების აკადემიურ მიღწევებზე და იმ ცვლილებების მოკლე მიმოხილვას, რომლებიც შესაძლოა განხორციელდეს სასწავლო პროცესებთან დაკავშირებით. მიგნებებიდან და ჩატარებული კვლევის შედეგებიდან გამომდინარე შევიმუშავეთ მწიგნულოვანი რეკომენდაციები. მიზანშეწონილია დახმარების გაწევა მშობლების ჩართვის საკითხში.

- 1) ამრიგად, მასწავლებლებმა ნებისმიერ სკოლაში უნდა დაეხმარონ მშობლებს და განახორციელონ დამატებით პროგრამები, რაც ხელს შეუწყობს მშობელთა ჩართულობის აქტიურ ზრდას. 44
- 2) მშობელთა საზოგადოების ურთიერთქმედებისათვის განკუთვნილი პროგრამები უფრო მეტად უნდა იყოს ხაზგასმული მშობლებისა და შვილების ურთიერთობის გაუმჯობესების მიზნით.
- 3) მშობლებისთვის, მასწავლებლებისთვის, სკოლისა და საზოგადოებისთვის ძალიან სასარგებლო იქნებოდა ერთმანეთის შეხედულებების აქტიური გაცვა, თუ როგორ უნდა გაუმჯობესდეს შესაძლებლობები მშობლების ჩართულობისთვის.
- 4) პედაგოგებმა უნდა გააცნობიერონ, რომ მშობლების ჩართულობა არ არის თანაბრად შესაფერისი ყველა ბავშვისთვის. პედაგოგები და ადმინისტრატორები, რომლებიც უგულებელყოფენ ამ რეკომენდაციას, იყენებენ ერთგვაროვან მენტალიტეტს, რაც გულისხმობს, რომ ყველა მშობელი ურთიერთქმედებასა და კომუნიკაციაშია თანმიმდევრულად და ეფექტურად შვილებთან ერთად, ოჯახის დინამიკისა და უსიამოვნებების მიუხედავად, ამიტომ აუცილებელია ამ საკითხს ოპტიმალურად გადაჭრა.
- 5) საჭიროა შემუშავდეს მედიაციის გუნდი, რომელიც შედგება ადმინისტრატორების, პედაგოგებისა და მშობლებისგან. ბავშვებში

თანატოლი შუამავლობა დიდი ხანია მისაღები პრაქტიკაა კონფლიქტების მოგვარების მიზნით. ადმინისტრაციულმა პერსონალმა უნდა შექმნას და გააცნობიეროს, რომ თანატოლების შუამდგომლობის პროცესი ხელმისაწვდომია, რათა დაეხმაროს მშობლებს მასწავლებლებთან და შვილებთან უფრო წარმატებულად მუშაობაში სასკოლო საკითხებზე.

- 6) მნიშვნელოვანია ვასწავლოთ მშობლებს განსხვავება ჩართულობისა და გათიშვის ქცევას შორის. მშობლებმა უნდა გაიგონ, თუ როგორ უნდა შექმნან ისეთი სიტუაციები, სადაც ბავშვები თავს კარგად გრძნობენ, როგორც მოსწავლეები. შესაბამისად, უნდა შეიქმნას მშობელთა ცენტრები, რათა მშობლებს განუვითარდეთ ქცევა, რომელიც აუცილებელია სახლში წარმატებული ურთიერთქმედებისა

45

და კომუნიკაციისთვის. მშობლებმა უნდა გაიგონ, რომ შინ დახმარება ნაყოფიერია მხოლოდ მაშინ, თუ დახმარება რჩება პოზიტიური და სასიამოვნო.

- 7) უნდა ვასწავლოთ მშობლებს, რომ წარმატება განაპირობებს წარმატებას. ელექტრონული ფოსტა, გაზეთები, სატელეფონო ზარები, კონფერენციები, მშობლების ფორუმები და ღია სახლები შეიძლება გამოყენებულ იქნას მშობლების კომუნიკაციის გასაუმჯობესებლად და საგაკვეთილო პროცესებში მისი აქტიური ჩართულობისათვის.

- 8) აუცილებელია საგანმანათლებლო დაწესებულებებმა უზრუნველყონ სახელმწიფო ენის უფასო სწავლების აქტივობების შემუშავება, რადგან ხელი შეუწყონ ენობრივი ბარიერის გადალახვაში მშობლებს და დაეხმარონ ეთნიკურ აზერბაიჯანელ მოსახლეობას საზოგადოებრივ ინტეგრაციაში.

გამოყენებული ლიტერატურა

(Fantuzzo & Tighe, 2000). "Family Involvement Questionnaire: A multivariate assessment of family participation in early childhood education."

(Janes, 2012, and 2014). Catalano and Catalano. "The Impact of Family Structure on the Health of Children: Effects of Divorce."

2011, PIRLS. "კითხვაში მონაწილეობა და მასზე მოქმედი ფაქტორები." 2011 წლის ანგარიში.

2015, TIMSS. "მათემატიკისა და საბუნებისმეტყველო საგნების სწავლისა და სწავლების საერთაშორისო კვლევა." 2015.

Alomar1, Bader O. "Personal and family paths to pupil achievement." *University of Kuwait, Kuwait*, September 2006.

Ashim Bora, Sahin Ahmed. "EFFECTS OF PARENTAL INVOLVEMENT ON SECONDARY SCHOOL STUDENTS' MATHEMATICS ACHIEVEMENT IN ASSAM, INDIA." July 2018.

Cross, Woods, & Schweingruber. "Mathematics learning in early childhood: Paths toward excellence and equity." 2009.

Demir, Kilic and Unal. "Effects of students' and schools' characteristics on mathematics achievement: Findings from PISA 2006." 2010.

EMC. "ზოლნისის მუნიციპალიტეტში არსებული პრობლემების და გამოწვევების შეფასების ზოგადი დოკუმენტი." 2019.

Farouk, Shafiq and Berhanu. "Factors affecting students' quality of academic performance: A case of secondary school level." 2011.

Fauzia Naheed, Muhammad Arshad Dahar and Aabida Lateef. "IMPACT OF PARENTAL INVOLVEMENT ON ACADEMIC ACHIEVEMENT OF THE STUDENTS AT SECONDARY LEVEL." *Division of Continuing Education, PMAS Arid Agriculture University, Rawalpindi, Pakistan*, 2016.

Fernando Martin-Alcazar, Pedro M. Romero-Fernandez and Gonzalo Sanchez-Gardey. "Effects of Diversity on Group Decision-Making Processes: The Moderating Role of Human Resource Management." 2012.

Friedel, Cortino, Turner, and Midgley. "Changes in Efficacy Beliefs in Mathematics Across the Transition to Middle School: Examining the Effects of Perceived Teacher and Parent Goal Emphases." 2010.

Gina Madrigal Sapungan, Ronel Mondragon Sapungan. "Parental Involvement in Child's Education: Importance, Barriers and Benefits ." April 2014 .

47

Johnson, Sarah Danielle. "EFFECTS AND PERCEPTIONS OF PARENTAL INVOLVEMENT ON THE MATHEMATICAL ACHIEVEMENT OF STUDENTS IN A STEM COURSE: A MIXED-METHODS STUDY." 2014.

Mutodi, Paul. "The Impact of Parental Involvement on Student Performance: A Case Study of a South African Secondary School." *Mediterranean Journal of Social Sciences*, May 2014.

Saracostti, Laura Lara and Mahia. "Effect of Parental Involvement on Children's Academic Achievement in Chile." *BRIEF RESEARCH REPORT ARTICLE*, 27 June 2019.

Tabatadze, Shalva. "The Factors influencing the Effectiveness of Bilingual Educational Programs; the Prospects of Pilot Bilingual Educational Programs in Georgia."

Tanner, Jeffrey Schinske corresponding author and Kimberly. "Teaching More by Grading Less (or Differently)." 2014 .

THORNTON, LILY ESKELSEN GARCÍA AND OTHA. "The Enduring Importance of Parental Involvement ." NOVEMBER 18, 2014 • 9:47AM.

USAID, G-Pried. "მშობელთა ჩართულობა-რეკომენდაციები დირექტორებისა და მასწავლებლებისათვის ." *თბილისი*, 2015.

არაბული, მზია. "მშობელთა ჩართულობა სასწავლო პროცესში." *პედაგოგიური პრაქტიკის კვლევა* , 2018-19 სასწ.წელი.

განათლებისთვის, ააიპ მშობლები. "მოსაწვლეთა მშობლების სკოლისადმი დამოკიდებულება." 2019.

გორგოძე, გიორგი. "ეთნიკური უმცირესობების სამოქალაქო ინტეგრაცია(მარნეულის მაგალითზე)." *საქართველო, თბილისი*, 2008.

ინსტიტუტი, საქართველოს დებატებისა და განათლების. "მშობელთა ჩართულობა სასკოლო ცხოვრებაში." *თვისებრივი კვლევის ანგარიში*, 2017.

"კვლევის შედეგები ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენლების პოლიტიკურ ცხოვრებაში მონაწილეობის შესახებ." 17 მაი, 2019.

"მე-4 მუხლის მესამე პუნქტი, მე-7 და მე-9 მუხლები, საქართველოს კანონი ზოგადი განათლების."

სადიკოვი, გამიდ. "სამოქალაქო ინტეგრაციის პროცესი ქვემო ქართლში, სამართლებრივი და ტერიტორიული თავისებურებები." *თბილისი*, 2019: გვ 32.

48

"საქართველოს სახალხო დამცველი. 10 დეკემბრის ანგარიში საქართველოში ადამიანის უფლებათა და." 2016.

ტაბატაძე, შალვა. "სკოლამდელი განათლება-მონიტორინგის ანგარიში, ენა და განათლება-2015-2018." 16.01.2019.

"შალვა ტაბატაძე და ნათია ნაცვლიშვილი, ინტერკულტურული განათლება, მასწავლებელთა."

შალვა ტაბატაძე, ნათია გორგოძე. "ეთნიკურ უმცირესობათა სკოლების მასწავლებლების თანაბარი შესაძლებლობების უზრუნველყოფა პროფესიული განვითარებისა და კარიერული ზრდისათვის." *თბილისი*. 2015 წელი.

ცენტრი, ადამიანის უფლებების სწავლებისა და მონიტორინგი. "ბოლნისის მუნიციპალიტეტში არსებული პრობლემების და გამოწვევების შეფასების ზოგადი დოკუმენტი." 11 დეკემბერი 2019.

დანართი 1 .

თვისობრივი კვლევა

კითხვები:

სამიზნე ჯგუფი - მშობლები (ეპსტეინის მოდელის მიხედვით)

(ა) მშობლობა/Parenting

- 1) მივიღიათ თუ არა მონაწილეობა სხვადასხვა სახის განათლების პროგრამებში ან ტრენინგ-კურსებში, რაც მოგცემდათ მეტ მიმართულებას და ინფორმაციას თქვენი შვილი სწავლის პროცესში ჩართულობისათვის?
- 2) ჩაუტარებია თუ არა თქვენს სკოლა საგანმანათლებლო ტრენინგები სხვადასხვა მიმართულებით (ენის კურსები, თანამედროვე პედაგოგია, საქართველოს განათლების სისტემა, ეფექტური დახმარება სახლში, შვილის აღზრდის, განათლებისა და შემეცნების საკიტხები და ა.შ.
- 3) ჩაუტარებია თუ არა თქვენ სკოლას საინფორმაციო ტიპის შეხვედრა პოლიტიკის და საზოგადოებრივი მონაწილეობის შესახებ ზოგადად (საარჩევნო სისტემა, აღცვენები, სამოქალაქო მონაწილეობა, ადამიანის უფლებები, უმცირესობების უფლებები, საგანმანათლებლო უფლებები
- 4) ჩაუტარებია თუ არა თქვენ სკოლას საინფორმაციო შეხვედრები თქვენი შვილის სასწავლო პერსპექტივებთან დაკავშირებით (დაწყებითიდან საბაზო საფეხურზე გადასვლა, საბაზოდან საშუალო, სკოლამდელიდან დაწყებითში ტრანზიციის სპეციფიკა, პროფესიული განათლების შესაძლებლობები, უმაღლესი განათლება საქართველოში და კვოტირების სისტემა;

50

- 5) ჩაუტარებია თუ არა თქვენს სკოლის ცნობიერების ამაღლების კამპანიები მშობლებისთვის (კოვიდ 19 დაკავშირებული რეგულაციების დაცვა ოჯახში, ჯანსაღი ცხოვრების წესის მნიშვნელობა, მოსწავლის კვების რეჟიმი და მისი მნიშვნელობა სწავლებისთვის, მოსწავლის კვების ერთობლივი დაგეგმვა და ა.შ.
- 6) გაქვთ თუ არა შეხვედრები სასწავლო დაწესებულების ხელმძღვანელ პირებთან და მასწავლებლებთან, რაც დაგეხმარებათ მშობლებს განათლების გააზრებაში და რაც ასევე ხელს შეუწყობს სკოლებისა და ოჯახების თანამშრომლობას?

- 7) არის თუ არა სასწავლო დაწესებულების პოლიტიკა, ასევე ინფორმაცია რეფორმებსა და პროგრამებზე გამჭვირვალე თქვენი შვილის განათლებასთან დაკავშირებით?
- 8) გაწოდებთ თუ არა სკოლა ბროშურებს, საინფორმაციო ბუკლეტებს მშობელთათვის საინტერესო სხვადასხვა საკითხზე
- 9) საინფორმაციო ბროშურება ადრეული ასაკის მნიშვნელობაზე, ადრეულ ასაკში სკოლაში შეყვანაზე, საფეხურიდან საფეხურზე გადასვლაზე;
- 10) ზოგადი განათლების მიზნებზე, საფეხურების მიხედვით სკოლის მოლოდინებზე;
- 11) ბილინგვური განათლების არსზე და მის მახასიათებლებზე
- 12) კარიერული დაგეგმვისა და უმაღლესი თუ პროფესიული სასწავლებლის პროცესში მშობელთა ჩართვა, მათი ინფორმირების ხარისხის გაზრდა და ა.შ
- 13) ადრეული ქორწინება, საკანონმდებლო რეგულაციები, გავლენა მოსწავლის წარმატებასა და განვითარებაზე

51

(ბ) კომუნიკაცია

- 14) იცით თუ არა ქართული ენა და გიქმნით თუ არა აღნიშნული დაბრკოლებას შვილის სასკოლო განათლებაში თქვენი როლის სათანადოდ შესრულებაში ?
- 15) ენობრივი ბარიერის ოპტიმალიზების მიმართულებით, რა სახის ღონისძიებებს გთავაზობთ სასწავლო დაწესებულება და რა სახის აქტივობებს ახორციელებთ, თქვენ მშობელი ამ მიმართულებით?
- 16) რამდენად აქტიურად და ეფექტურად ურთიერთობთ მასწავლებლებთან და რამდენად გამარტივებულია კომუნიკაციის პროცესი?

- 17) სკოლას განუხორციელებია თუ არა მშობელთათვის კლასგარეშე აქტივობების შესახებ ინფორმაციის მიწოდება;
- 18) სკოლას განუხორციელებია თუ არა მშობელთათვის საგნების მიხედვით კონკრეტულ კლასში მოკლედ და გასაგებად სასწავლო გეგმის გაცნობა
- 19) სკოლას განუხორციელებია თუ არა მშობელთა კლუბის შექმნა და ერთობლივი კლასგარეშე აქტივობების დაგეგმვა
- 20) ინდივიდუალურად მოსწავლეთა შედეგების და პრობლემების შესახებ მშობლისთვის ინფორმაციის გაგზავნა და უკუკავშირის მოთხოვნა;
- 21) აქვს თუ არა სკოლას ელექტრონული დღიური და სმს-ის სისტემით მშობელთა ყოველდღიური ინფორმირების
- 22) სკოლის ვებგვერდის ფუნქციონირების შესახებ ინფორმაცია
- 23) სკოლის დირექციასთან და მასწავლებლებთან ოფიციალური კომუნიკაციის პროცედურების დაწესება და მშობლებისთვის გაცნობა (შეხვედრების საათები, მშობელთა და მოსწავლეთა კონფერენციები; დაუგეგმავი შეხვედრების ორგანიზების პროცედურები;
- 24) მშობელთა ინიციატივების ყუთი და მისი მხარდაჭერა

52

გ) მოხალისეობა

- 25) არსებობს თუ არა მშობლების მოხალისეობის გამოცდილება სკოლაში (მაგალითად მშობლების მიერ კითხვის საათის წარმართვა, საახალწლო ღონისძიების დაგეგმვასი მონაწილეობა, სასკოლო ღონისძიებაში მონაწილეობა, ექსკურსიის დაგეგმვასა და განხორციელებაში მოხალისეობრივი მონაწილეობა, სკოლის დასუფთავებაში მონაწილეობა, სკოლის ეზოს გამწვანება -განაშენიანებაში მოხალისეობრივი მონაწილეობა, სკოლის გარემონტება-შეკეთებაში მონაწილეობა და ა.შ.

დ) დახმარება სახლში

- 26) სკოლას განუხორციელებია თუ არა მშობლებისთვის საშინაო დავალებებთან დაკავშირებული პოლიტიკის მიწოდება;
- 27) ცნობიერების ამაღლება მშობელთა ჩართულობის მნისვნელობაზე
- 28) კოვიდ 19-ის პირობებში მშობელთა ჩართულობის მნისვნელობაზე, ჩართულობის შეზღუდვებსა და წესებზე, ეთიკურ საკითხებზე;
- 29) გეონიათ თუ არა სკოლისგან სახლში მოსწავლეთათვის სასწავლო გარემოს შექმნის შესახებ რეკომენდაციები;
- 30) სახლში დამხმარე რესურსების გამოყენების რეკომენდაციები სასინაო დავალების შესრულებისას (ტელევიზორი, რადიო, წიგნების, ძველი გაზეთები, კომპიუტერი და ინტერნეტი, საოჯახო ნივთები და ა.შ.

ე) სკოლის მართვასა და გადაწყვეტილების მიღებაში მონაწილეობა

- 31) მონაწილეობთ თუ არა სამეურვეო საბჭოს საქმიანობაში ან ინფორმირებული ხარტ თუ არა სამეურვეო საბჭოს საქმიანობის და მშობელთა წარმომადგენლის სამეურვეო საბჭოში საქმიანობის შესახებ;
- 53
- 32) ტარდება თუ არა სკოლაში მშობელთა გამოკითხვა მათი კმაყოფილების დადგენის, მოლოდინების განსაზღვრის, სწავლისა და მმართველის სტრატეგიისა და ტაქტიკის, სხვადასხვა ღონისძიებებთან დაკავშირებით;
 - 33) იგეგმება თუ არა სხვადასხვა სასკოლო ღონისძიებები, აქტივობები და პროექტები მშობლებთან ერთად და მშობელთა მონაწილეობით, მოიყვანეთ კონკრეტული მაგალიტები და თქვენი მონაწილეობის გამოცდილების შესახებ ისაუბრეთ;

ვ) თემთან ურთიერთობა

34) აქვს თუ არა სკოლას და მოსწავლეებს ღონისძიებები, რომელიც გულისხმობს მოსწავლეთა და მშობელთა მიერ თემის განვითარებაზე ორიენტირებულ საქმიანობაში მონაწილეობა (მოუხცოთა დახმარება, მოხუცებულთათვის მიწის დამუშავებაში და მოსავლის აღებაში დახმარება, წყლის ან გზის გაყვანის სამუშაოებში მონაწილეობა, სოფლის ტერიტორიის დასუფთავება, სოფლის გარკვეული ადგილების განაშენიანება და ა.შ.

34) იყენებს თუ არა სკოლა თემში არსებულ სხვადასხვა რესურსს მოსწავლეთათვის (სპორტული მოედანი ან დარბაზი, ექიმის კაბინეტი, საზოგადოებრივი ცენტრი, ბიბლიოთეკა, მუზეუმი, ისტორიული ადგილი ან ძეგლი;

35) ხდება თუ არა თემის წევრების მოწვევა და მოსწავლეებთან სეზვედრა მათთვის ცოდნის და გამოცდილების გაზიარების მიზნით (მაგალიტად თემში მცხოვრები წარმატებული ადამიანის სტუმრობა, პოლიციელის, სამხედრო მოსამსახურის, საჯარო მოხელის, საზოგადოებრივი მორვაწის და ა.შ.

ზ) მშობელთა ჩართულობა და სწავლა, აკადემიური მირწევები, სკოლაში ჩართულობა და სკოლის მიტოვება

54

36) როგორ მიგაჩნიათ რამდენად არის მნიშვნელოვანი მშობლის ჩართულობა მოსწავლისათვის და რატომ?

37) როგორ ფიქრობთ მნიშვნელოვანია თუ არა მშობლის ჩართულობა სკოლისთვის, ადმინისტრაციისთვის, მასწავლებლისთვის?

38) თქვენი დაკვირვებით სასწავლო პროცესში აქტიურად ჩართული მშობლების შვილების აკადემიური წარმატება, სამომავლო გეგმები და პერსპექტივები რამდენად გასწავლება იმ მოსწავლეთა მირწევებისგან და მომავალი

პერსოექტივისგან, რომელთა მშობლები არ არისნ ცართული სასწავლო პროცესში;

- 39) როგორ მიგაცნიათ რამდენად აქტუალური თქვენი თემის მშობლებისთვის მოსწავლეთა განატლება, ხომ არ ხდება ბავშვების უფრო მეტად საოჯახო საქმეები თუ სამდეწარმეო სამქეებში ადრეული ასაკიდან ჩართვა;
- 40) რა გავლენა აქვს ადრეულ ქორწინება ს მოსწავლის განატლებაზე, რა დამოკიდებულებაა თემში არადრეულ ქორწინებასა და განატლების ურთიოერთმიმართებაზე, რა არჩევანს აკეთებენ მშობლები და რატომ

სამიზნე ჯგუფი- მასწავლებლები

ა)მშობლები

1. რა სახის მიდგომებით ახორციელებთ ოჯახების ფონის, კულტურის, პრობლემების, მიზნების, საჭიროებების და მათი შვილების შეხედულების გაგებას?
2. რამდენად ხდება სკოლის და მასწავლებლების მხრიდან პატივისცემა ოჯახების სიძლიერის და ძალისხმევის?
3. რამდენად შეგიძლიათ მოსწავლეთა მრავალფეროვნების გაცნობიერება?
4. აცნობიერებთ თუ არა საკუთარ უნარებს ბავშვის განვითარებისა და მშობლებისათვის ინფორმაციის გაზიარების შესახებ?
5. არიან თუ არა ჩართულები ეთნიკური აზერბაიჯანელი მშობლები სასწავლო პროცესთან დაკავშირებულ ყველა მნიშვნელოვან გადაწყვეტილებაში?
6. იღებთ თუ არა მონაწილეობას მშობლის ცნობიერების გაზრდაში ბავშვის ნიჭისა და ინტერესების შესახებ სკოლაში?
7. რამდენად ხდება მშობლისათვის შესაძლებლობების ზრდა სასწავლო პროგრამებსა და მოსწავლის პროგრესის გაგებაზე?

8. რამდენად მიესაღმებით და აფასებთ ოჯახის ჩართულობას სასწავლო პროცესში?

ბ)კომუნიკაცია

9. ატარებთ თუ არა კონფერენციებს ყველა მშობლებთან მინიმუმ წელიწადში ერთხელ, საჭიროებისამებრ?

10. გააჩნია თუ არა სკოლას თარჯიმანი, საჭიროებისამებრ, რომ დაეხმაროს ეთნიკურ ზერბაიჯანულ ოჯახებს?

11. აწარმოებთ თუ არა სტუდენტური სამუშაოს ყოველკვირეული ან ყოველთვიური საქალაქდების წარმოება, რომლებიც სახლში გაიგზავნება განსახილველად და კომენტარებისთვის.

12. მშობელი / სტუდენტური -სააღრიცხვო ბარათის წარმოება და კონფერენციები შეფასების ხარისხის გაუმჯობესების შესახებ.

13. გაქვთ თუ არასასარგებლო შეტყობინებების, მემორანდუმის, სატელეფონო ზარების, გაზეთების და სხვა კომუნიკაციების რეგულარული გრაფიკი?

14. არის თუ არა ყველა საკომუნიკაციო საშუალებების ბეჭდითი თუ არაბეჭდითი ფორმები და კომუნიკაციების სიცხადე, ფორმა და სიხშირე ეთნიკურ აზერბაიჯანულ ოჯახებზე გათვლილი?

56

15. ითვალისწინებთ თუ არა ეთნიკურ აზერბაიჯანულ მშობლებს, რომლებიც კარგად ვერ საუბრობენ ქართულ ენაზე ან კარგად ვერ კითხულობენ, კომუნიკაციების წარმოების პროცესში?

16. არის თუ არა სწორად შერჩეული ძირითადი კომუნიკაციების ხარისხი ეთნიკურ აზერბაიჯანულ მშობლებსა და მოსწავლეებთან?

17. გაქვთ თუ არა ჩამოაყალიბებული მკაფიო ორმხრივი გზა სახლიდან სკოლაში და სკოლიდან სახლამდე კომუნიკაციებისთვის?

18. არის თუ არა გაზრდილი საკომუნიკაციო მრავალფეროვნება ეთნიკურ აზერბაიჯანელ ოჯახებთან ურთიერთობის დროს?
19. ხდება თუ არა სკოლის მიერ მშობელთა კომუნიკაციების ეფექტური გამოყენება?
20. აძლევთ თუ არა ეთნიკურ აზერბაიჯანელოჯახებს გაზრდილ შესაძლებლობას სასწავლო პროგრამებისა და მოსწავლეების პროგრესის შესახებ დროულ და სწორ ინფორმაციას?

გ) მოხალისეობა

21. არსებობს თუ არა სასკოლო და საკლასო მოხალისეობრივი პროგრამა, რომელიც დაეხმარება საგანმანათლებლო პროგრამების წარმარვაში მასწავლებლებს, ადმინისტრატორებს, სტუდენტებს ასევე მშობლებს?
22. როგორ ფიქრობთ ზრდის თუ არა მოხალისეობრივი პროგრამების მშობლების ცნობიერებას ნიჭისა და ინტერესების შესახებ სკოლაში და ბავშვებთან?
23. ხდება თუ არა ეფექტურად უფრო მეტი ინდივიდუალური ყურადღების გამახვილება სტუდენტებზე, მოხალისეების დახმარებით?

57

დ) დახმარება სახლში

24. აწვდით თუ არა ინფორმაციას ოჯახებს, თითოეული კლასის მოსწავლეებისთვის საჭირო უნარ-ჩვევების განსავითარებლად სახლის პირობებში?

25. როგორფიქრობთ არის თუ არა საკმაირისი თქვენს მიერ მიწოდებული ინფორმაცია საშინაო დავალებების პოლიტიკის შესახებ და როგორ უნდა გააკეთოს მშობლემ მონიტორინგი და წარმართოს სამუშაოები სახლში?
26. გაქვთ თუ არა შემუშავებული კალენდარული თარიღები მშობლებისა და სტუდენტებისთვის სახლში სამუშაოდ?
27. უწევთ თუ არა კოორდინირებასოჯახს რომ დაუკავშირონ ერთმანეთს საშინაო დავალებების აქტივობები, როცა მოსწავლეებს ჰყავთ რამდენიმე მასწავლებელი?
28. შემუშავებული გაქვთ თუ არა ისეთი პრაქტიკა მშობლისათვისრაც დაეხმარება და წახალისებს მოსწავლეს სახლში?
29. მიმდინარეობს თუ არა სკოლის, საკლასო და საშინაო დავალებების შესახებ რეგულარული მსჯელობები?

ე) სკოლის მართვასა და გადაწყვეტილების მიღებაში მონაწილეობა

30. არიან თუ არა ჩართულები სკოლის მართვაშილიდერი მშობლები სკოლაში ეთნიკური აზერბაიჯანული ჯგუფებიდან?
 31. არიან თუ არა ჩართული მოსწავლეები (მშობლებთან ერთად) გადაწყვეტილების მიმღებ ჯგუფებში?
 32. იზიარებს თუ არა სკოლა იმ სპეციფიკურსარგებელს, რომელიც დაკავშირებულია მშობელთა ორგანიზაციების მიერ გატარებულ პოლიტიკასთან და გამოცდილებასთან?
- 58
33. გააზრებული გაქვთ თუ არამშობლეთა პერსპექტივების ,როგორც პოლიტიკის შემუშავებისა და გადაწყვეტილების მიღების ფაქტორი?
 34. განიხილავთ თუ არა ოჯახის წარმომადგენელთა თანაბარი სტატუსის ხილვასკომიტეტებსა და ხელმძღვანელ როლებზე?

ვ) თემთან ურთიერთობა

35. ხდება თუ არა სტუდენტების ინფორმირება და ოჯახებისთვის საზოგადოების ჯანმრთელობის, კულტურული, რეკრეაციული, სოციალური დახმარების დასხვა პროგრამების ან მომსახურების შესახებ?
36. ხდება თუ არა მასწავლებლების და სკოლის ადმინისტრაციის მხრიდან ინფორმაციის გავრცელება საზოგადოების საქმიანობის შესახებ, რომელიც უკავშირდება სწავლის უნარს და ნიჭს, სტუდენტების ზაფხულის პროგრამების ჩათვლით?
37. განიხილავთ თუ არა რეგულარულად საზოგადოების წვლილს სკოლის მიზნებში, განათავსეთ ბავშვთა და ოჯახის სერვისებში?

სამიზნე ჯგუფი- მოსწავლეები

ა)მშობლები

1. იღებთ თუ არა სხვადასხვა წამახალისებელ აქტივობებს მშობლებისა და მასწავლებლების მხრიდან?
2. რამდენად არიან ჩართულები მშობლები თქვენი ცოდნის, უნარების განვითარებასა და ინფორმაციის გაზიარებაში?
3. რამდენად ეფექტურად მიმდინარეობს მშობლების მხრიდან თქვენი განათლების მონიტორინგი და ინფორმირება? 59
4. რამდენად ეფექტურად ხდება რეაგირება მოსწავლეების პრობლემებზე მშობლის მხრიდან?
5. მშობლებმა იციან თუ არა სათანადოდ ქართული ენა და თუ არ იციან, ეს ფაქტორი რამდენად აბრკოლებს დახმარების მცდელობას მათი მხრიდან ?

ბ)კომუნიკაცია

6. ხდება თუ არა მშობლების და მასწავლებლების მხრიდან ისეთი კომუნიკაცია, რომელიც თქვენი ცნობიერების ამაღლებას საკუთარი წინსვლისა და მის შესანარჩუნებლად ან გასაუმჯობესებლად, საჭირო მოქმედებების შესახებ ემსახურება?
7. იღებთ თუ არა მონაწილეობას პოლიტიკის გააზრებაში მოსწავლეთა ქცევის, დასწრების და სხვა აქტივობის შესახებ?
8. გეხმარებათ თუ არა სწროი კომუნიკაცია მშობლებთან და მასწავლებლებთან სასკოლო პროგრამებისა და პოლიტიკის გაცნობიერებაში?
9. რამდენად მარტივია თქვენთვის უფროსებთან კომუნიკაციის შესაძლებლობა?
10. რამდენად ზრდის თქვენს უნარ-ჩვევებს გაზრდილი კომუნიკაცია მასწავლებლებთან და მშობლებთან, ისეთ საკითხებზე, რომლებიც მნიშვნელოვანია სწავლების მიღების პროცესში?

გ) მოხალისეობა

11. არსებობს თუ არა მოხალისეობრივი პროგრამები, იმ დაწესებულებაში სადაც თქვენ იღებთ განათლებას?
12. როგორ ფიქრობთ საჭიროა თუ არა არსებობდეს ისეთი მოხალისეობრივი პროგრამები რომლებიც თქვენი სწავლის პროცესს შეუწყობს ხელს?

60

დ) დახმარება სახლში

13. იღებს თუ არა მშობელი მონაწილეობას საშინაო დავალებებთან და საკლასო საქმესთან დაკავშირებული უნარების, შესაძლებლობების განვითარებაში?
14. რამდენად აქტიურად ასრულებთ საშინაო დავალებას?

15. გაქვთ თუ არა პოზიტიური დამოკიდებულება სკოლის მუშაობის მიმართ?
16. იღეთ თუ არა წამახალისებელ ფაქტორებს სახლში საშინაო სამუშაოების წარმატებით შესრულებისათვის?
17. სკოლის, საკლასო და საშინაო დავალებების შესახებ მსჯელობები.
18. გეხმარებათ თუ არა მშობელი სასწავლო პროგრამის გაცნობიერებაში ყოველწლიურად თითოეულშისაგანში?

ე) სკოლის მართვასა და გადაწყვეტილების მიღებაში მონაწილეობა

19. იღებთ თუ არა მონაწილეობას სკოლის გადაწყვეტილებებში?
20. გაქვთ თუ იმის შეგრძნება, სტუდენტური უფლებები დაცულია?
21. არის თუ არა თქვენთვის სასარგებლო ის რეფორმები, რომელიც დაკავშირებულია სასწავლო პროცესების ორგანიზაციების მიერ გატარებულ პოლიტიკასთან და გამოცდილებასთან?

ვ) თემთან ურთიერთობა

22. იზრდება თუ არა თქვენი უნარები და ნიჭი გამდიდრებული სასწავლო და კლასგარეშე გამოცდილების საშუალებით?
23. როგორ ფიქრობთ იღებს თუ არა საზოგადოება აქტურ მონაწილეობას კარიერული ცოდნის შესახებ და მომავალი განათლებისა და მუშაობის შესაძლებლობების განვითარებაში?

61

24. ირებთ თუ არა სპეციფიკური სარგებელს, რომელიც უკავშირდება პროგრამებს, მომსახურებებს, რესურსებს და შესაძლებლობებს, რომლებიც დაკავშირებულია საზოგადოებასთან?

